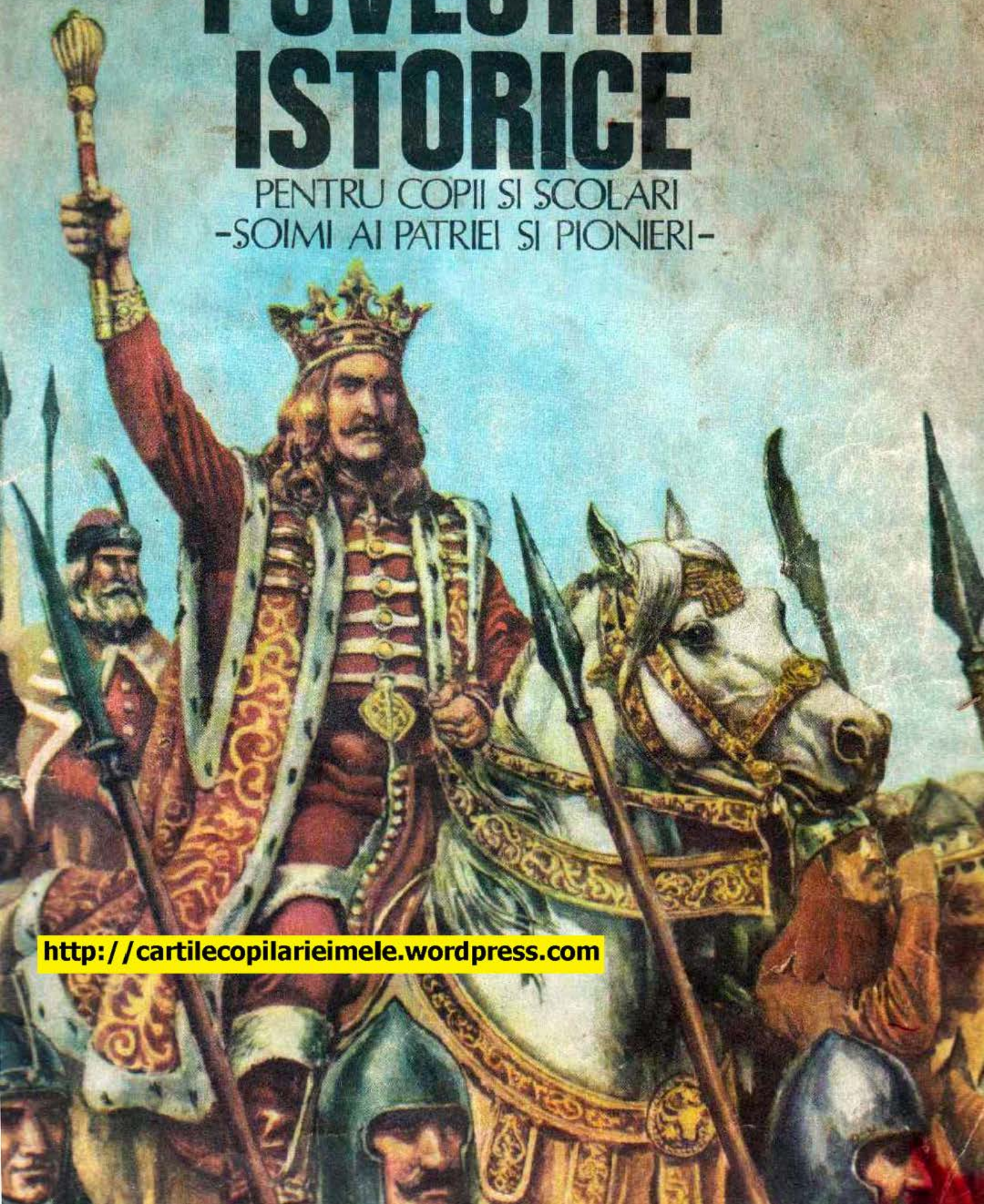

DUMITRU ALMAS

POVESTIRI ISTORICE

PENTRU COPII SI SCOLARI
-SOIMI AI PATRIEI SI PIONIERI-

<http://cartilecopilarieimele.wordpress.com>

DESPRE NIȘTE NUME FRUMOASE DIN PATRIA NOASTRĂ DRAGĂ

Oanei îi place mult să spună cuvinte și nume frumoase. De pildă, îi place să-și spună numele ei întreg: Oana-Adriana. Dar mai ales am observat că-i strălucesc ochii, i se luminează și i se rumenesc buzele când rostește cuvântul „țară”. Ori, așa cum am învățat-o eu să spună: „Țara mea se cheamă România”.

De asemenea, se bucură Oana când poate rosti corect nume ca: „Munții Carpați” sau „Fluviul Dunărea” și chiar denumiri mai scurte, cum sînt: „Mureș”, „Olt”, „Bistrița”, „Siret”, „Argeș”, „Someș”, „Pрут”. Eu îi spun că așa se cheamă rîurile țării și ea se bucură și se întrece chiar cu prietena ei Dorina și cu prietenul ei Andrei, în rostirea lor. Învăță și nume de orașe precum: „Craiova”, „București”, „Cluj-Napoca”, „Alba Iulia”, „Iași”, „Galați”, „Brașov”, „Sibiu”, „Suceava”, „Constanța”, „Ploiești” și încă multe altele.

Ba uneori chiar se joacă „de-a rîurile” ori „de-a orașele”. Și numai ce-i aud: „Eu sînt Argeș, tu Buzău, iar el Someș”, sau: „El e Predeal, tu Sinaia, eu Tulcea” și așa mai departe.

Rostirea acestor nume le încintă urechea, le măgulește mintea și îi deprinde cu vorbirea frumoasă, dulce, românească. Și uite așa, aproape fără să bage de seamă, mai mult din joacă, Oana, Andrei și Dorina au învățat cîte ceva din geografia țării noastre. Dar ce, parcă s-au mulțumit numai cu atît? Adică de ce să știe numai ei multe nume frumoase și numai ei să le spună corect? Au prins în jocul lor și pe Mihai și pe Sandu și pe Mircea și pe Anca. Adică toată grădinița. Ba, chiar au început să se întrecă între dînșii: „Care spune mai bine, de pildă Cluj-Napoca, ori Suceava, ori Piatra

Neamț, ori Oradea?” Sau alt joc: „Care știe mai multe nume de rîuri? Care știe mai multe nume de orașe?” Unii o roagă chiar pe tovarășa educatoare să-i ajute.

Ei, ce ziceți? Nu-i așa că-i atrăgător și interesant acest joc? Și dacă jocul vă place, dragi copii, dacă numele sînt frumoase, să știți că și țara aceasta care cuprinde acești munți, aceste rîuri și aceste orașe și care se cheamă România, este frumoasă. Ea este țara noastră; iar oamenii, adică părinții și bunicii voștri, au făcut-o bogată și frumoasă.

— De ce se cheamă România? întrebă Oana (Știți, ea-i mereu cu întrebarea: „de ce? de ce?”).

— Pentru că e locuită de noi, iar noi ne numim români. Deci țara românilor e România. E țara noastră și o iubim mult, mult de tot, pentru că aici ne-am născut, aici locuim împreună cu părinții și prietenii noștri, bunicii și străbunicii noștri. O iubim pentru că aici se află casa și grădinița noastră, ogoarele care ne dau pîinea și uzinele care ne fac mașinile.

Dar, după ce se satură de joacă Oana, Dorina și Andrei îmi mai pun și alte întrebări. De pildă: „Cum trăiau oamenii mai demult?” Sau zic: „Noi cunoaștem părinții și bunicii; dar cine au fost strămoșii și strămoșii strămoșilor noștri?”. Dorina chiar a rostit: „stră-strămoșii”. Și parcă poți să nu răspunzi la atîția: „De ce?”, „Cum?”, „Cînd?”, „Cine?” pe care ți le pun ghidușii ăștia de copii? Nu poți. Și așa m-am trezit că trebuie să le povestesc niște întîmplări vrednice de știut din istorie. Adică să le spun cîte ceva despre viața strămoșilor și stră-strămoșilor noștri, trăitori mai demult, demult în România.

u gândul de a-i ajuta pe micii mei prieteni preșcolari, începînd cu Dorina, Oana și Andrei, să afle cîte ceva din cele ce au fost altădată, am intrat în Muzeul de istorie.

Foarte multe lucruri am văzut noi acolo. Statui și vase, arme și costume, steaguri și cărți, chipuri de voievozi și de oameni de seamă. Am văzut și un fel de așchii de cremene, ca niște cuțitașe. Am văzut și topoare de piatră și vase de lut ars: roșii, gri sau negre, cu fel de fel de semne și înflorituri încrustate și desenate pe ele. Am văzut statuete tot din lut ars, reprezentînd oameni sau animale. Apoi am văzut unelte și arme din metal. Ba am văzut și podoabe, ca de pildă brățări, inele, agrafe și salbe din metal, din

argint și chiar din aur. Toate aceste lucruri stăteau frumos așezate, în vitrine, sub sticlă, cu etichete scrise citeț, pe cartonașe albe. Toți le-au privit cu mare luare aminte. Și iar m-au întreat: „Unde-au fost găsite?“ „Cine le-a făcut?“ „De ce?“ „Cînd?“.

Le-am spus: Au fost găsite în pămînt și sînt vechi, de mii și mii de ani. Sînt de atunci cînd oamenii trăiau cu totul într-alt fel de cum trăim noi azi. Adică locuiau în colibe ori în peșteri, abia învățau să semene grîul și să îmblînzească animalele și păsările: oaia, vaca și calul, găina și rața. Se hrăneau culegînd fructe din copaci, pescuind pește din rîuri ori lacuri sau vîînd animale sălbatice: căprioare și cerbi, iepuri și porci sălbatici. La început se îmbrăcau în piei de

animale; apoi au învățat să toarcă lina și cînepa, să împletească și chiar să țasă stoffe și pînzeturi. Acelor oameni trăitori foarte de demult, de mare ajutor le-a fost focul. I-au ajutat să-și pregătească mai bine hrana, să se încălzească atunci cînd era frig, să ardă lutul ca să facă vase ori cărămizi, să topească metalele și să facă din ele unelte, arme sau podoabe.

Într-un dulăpior de sticlă, Oana a văzut o statueta din lut negru reprezentînd un omuleț: Îl vedeți? am întrebat eu. Abia-i de o palmă de înalt. Stă pe un scăunel cu patru piciorușe, asemenea celor modelate de voi din plastilină. Ține coatele pe genunchi, iar capul și-l sprijină în palme. Privește în depărtare, ca omul cînd se odihnește dus pe gînduri, după o zi de muncă. De aceea cei care au descoperit statueta aceasta i-au zis: „Gînditorul”. Ea arată cît erau de meșteri în modelarea lutului oamenii care trăiau foarte demult pe pămîntul României. Uitați-vă acum la această strachină de lut. E frumoasă, nu? Priviți la vasul acesta și urmăriți-i rotocoalele desenate cu alb. Vă place, nu-i așa? Ei, dar ia priviți voi aici: cu ce seamănă obiectul acesta de lut ars, roșcat?

— Parcă-s niște trupuri omenești, a zis Oana.

— Și se țin cu brațele pe după gît, a adăugat Andrei.

— Adevărat, am explicat eu; deși n-a vrut să facă decît un suport pentru un vas, meșterul olar și l-a închipuit ca un grup de cinci fete, care parcă joacă hora. De aceea cei care au descoperit-o i-au zis „Hora de la Frumușica”. Și asta pentru că a fost găsită în pămînt, într-un loc din țara noastră numit Frumușica.

— Bunicule, „Hora” aceasta a făcut-o un meșter ori o meșteră? a vrut să știe Oana.

— S-ar putea s-o fi modelat și o meșteră, adică o fată, am căutat eu să-i țin partea, văzînd că Andrei se înghesuia să spună că numai un băiat putea face ceva interesant. Oricum desenele astea așa de gingașe, o mîină de femeie le-a desenat.

Am tăcut o clipă și apoi am vorbit:

— Dar de ce nu întrebați din ce neam erau bărbații și femeile care au făurit aceste unelte, aceste vase, aceste statuete?

— Ba chiar că te întrebăm, bunicule, a zis Oana.

— Oamenii aceștia de demult, foarte de demult, se numeau daci. Ei au fost strămoșii noștri; iar țara lor se numea Dacia. Dacia s-a aflat aici, pe locul unde este acum România noastră.

După ce am ieșit din muzeu, copiii pășeau țanțoși, înaintea mea, scandînd:

— Da-ci-a!...Da-ci-a!...

ram tot în Muzeul de istorie și ne-am oprit în fața altei statui, așezată nu departe de cea a lui Decebal. Am întrebat-o pe Oana:

- Ce zici tu despre această statuie?
- Zic că-l a unui om voinic.
- E Traian, împăratul romanilor.
- Adică... potrivnicul lui Decebal? și-a amintit nepoțica mea din povestirea trecută.
- Da, Oana. Traian a fost un foarte priceput și dîrz conducător de oști, precum și un războinic adevărat. El a venit cu mulți, foarte mulți soldați, să-l înfrîngă pe Decebal și să subjuge Dacia. Dar ca să-l înfrîngă a trebuit să poarte două războaie cu dacii. Două războaie grele, în care s-a vărsat mult, mult sînge. Dacii s-au apărat cu nespusă îndîrjire și vitejie. Dovadă că, într-o bătălie, din rîndul ostașilor romani au căzut atît de mulți răniți, încît sanitarii nu mai aveau feșe pentru legat rănile. Văzînd aceasta, împăratul Traian și-a dat cămașa s-o taie în fișii și să facă bandaje pentru soldații răniți.

Decebal și dacii lui s-au bătut vitejește și pe cîmpul de luptă și prin păduri și la asaltul cetăților. Așa, de pildă, cînd romanii au asaltat cetatea Sarmizegetusa, întru apărarea ei n-au luptat numai bărbații, ci și femeile: aruncau asupra asaltătorilor nu numai cu săgeți, ci și cu pietre, cu apă clocotită și chiar cu făclii de rășină, aprinse. Dar soldații romani erau mai numeroși, iar armele lor mai bune. Au surpat zidurile Sarmizegetusei cu niște mașini de război, numite berbeci. Văzînd că nu mai poate rezista, Decebal a ieșit noaptea din cetate și s-a retras în munți. Dar soldații lui Traian l-au ajuns din urmă. Ca să nu cadă prizonier, mîndrul Decebal și-a luat singur zilele, înfîngîndu-și sabia în gît.

Așa a murit unul din cei mai viteji conducători pe care i-au avut strămoșii noștri, dacii.

Iar Traian a alipit Dacia la imperiul său, Imperiul roman.

Înd ne-am întâlnit din nou și i-am anunțat pe micuții mei prieteni că vreau să mai înșir o mărgică pe firul istoriei. Oana a zis, cu oarecare durere:

— Eu țin cu Decebal!

— Ba eu, cu Traian! a sărit Andrei. El a fost biruitor.

— Tu bunicule, mi-a cerut Oana ajutor, cam nedumerită, tu cu care ții?

— Cu amîndoi, copiii mei. Traian a fost cel mai iscusit și mai bun dintre împărații Romei.

— Dar a fost dușmanul lui Decebal.

— Da, adevărat. Între ei s-au războit grozav. Dar aceasta s-a întîmplat demult, demult. Și timpul vindecă toate rănilile. Dacii s-au împăcat cu romanii, s-au înfrățit și ne-au zămislit pe noi, urmașii lor. Pentru că noi ne tragem din două neamuri: din daci și din romani.

— Și ne numim români! a sărit, mîndru, Andrei.

— Întocmai. Dar vreau să vă spun și o poveste care arată ce s-a întîmplat după cucerirea Daciei. Ascultați?

— Da! se grăbiră toți cu răspunsul.

— Cică Decebal avea o soră numită Dochia. Era așa de tinără, de vitează și de frumoasă încît, atunci cînd a văzut-o, împăratul Traian a prins mare dragoste pentru dînsa. I-a zis: „Te-am văzut, Dochia, cu cît curaj ți-ai apărat cetatea de la Sarmizegetusa. Acum, cînd eu l-am biruit pe fratele tău Decebal și am cucerit Dacia, iar războiul s-a sfîrșit, vreau să vii cu mine la Roma. Vei trăi acolo în bogăție și mărire, în palatul meu cel cu pereți aurii și împodobit numai cu lucruri scumpe. „Mulțumesc, împărate, a zis Dochia. Admir vitejia și bunătatea ta. Dar eu la Roma nu pot merge”. „De ce?” „Pentru că sînt sora lui Decebal. Iar el și-a curmat singur zilele ca să nu ajungă prizonierul tău. Oricît de frumos ar fi palatul tău,

eu acolo tot o biată roabă aș fi. Și apoi sînt multe fete dace mai frumoase ca mine; dacă vrei, însoțește-le cu romani de ai tăi, să se zămislească un nou popor, care să aibă în firea lui dîrzenia și vitejia noastră și măreția voastră. Eu însă de aici nu plec, voiesc să mă îngrop aici, în pămîntul sfînt al Daciei”.

Traian împăratul i-a ascultat povața. Dar cînd a aflat că Dochia a luat o turmă de mioare, s-a făcut păstoriță și a urcat în munți, departe, s-a supărat foc. Fiind el împărat mare și puternic, a vrut ca măcar sora lui Decebal să-i fie, ca o podoabă în carul de triumf. Și-a luat cîțiva ostași credincioși și a pornit în urmărirea Dochiei. A mers zile și săptămîni, peste dealuri și văi. A găsit-o abia în virful muntelui Ceahlău: păștea oile, pe un plai înclinat către soare, cu iarbă deasă și flori multe albe, roșii și albastre.

„Dochia, a zis Traian, acum nu mai scapi: te iau cu mine!”. „Nu, împărate! mai bine mor, ca fratele meu Decebal, decît s-ajung roabă”. „Îți vreau binele, Dochia: ai să trăiești în mare bogăție!” — „Dacă-mi vrei binele, lasă-mă în țara mea, aici, în Dacia”. — „Neînduplecato! Te iau cu de-a sila. Te răpesc!” Și a și făcut semn ostașilor s-o prindă.

Speriată, Dochia a ridicat mîinile spre cer și a șoptit: „Stană de piatră mă fac și rămîn aici, în țara mea!”.

În adevăr, cît ai clipi din ochi, Dochia cea preafrumoasă, cu toate mioarele ei, răspîndite pe pajiște, s-au prefăcut în stînci, întipite în piatra muntelui.

Traian a încremenit și el de uimire. Cînd și-a venit în fire, a zis: „N-am ce face; dacii, bărbați și femei, sînt legați de țara lor ca munții și stîncile lor. Nu pot decît să ascult statul Dochiei și să aduc aici cît mai mulți romani”.

Și, zicînd așa, Traian s-a întors la Roma.

Iar pe muntele Ceahlău se vede și azi o stîncă înaltă, ca o păstoriță, iar în jur cîteva zeci de stînci răsfirate pe plai, ca niște oi brumării.

Din străbuni, românii zic acelor stînci „Baba Dochia cu turma ei de mioare”.

ragii mei, vreau să vă spun ceva despre un prieten al dacilor, strămoșii noștri. Îl chema Apollodor și pentru că se născuse în orașul Damasc, îi zicem Apollodor din Damasc.

El era arhitect și sculptor. Adică era mare meșter la zidirea caselor, a palatelor și a podurilor. Totodată știa să sculpteze și statui mărețe. Ca de pildă statuia lui Traian sau Decebal. Pe dînsul, pe Apollodor din Damasc, împăratul Traian l-a pus să facă un lucru foarte important, dar și foarte greu: un pod peste Dunăre, în locul numit Porțile de Fier. Pe acest pod, Traian a trecut oștirile lui peste Dunăre, cînd s-a luptat cu Decebal.

După cucerirea Daciei, Traian a poruncit lui Apollodor să înalțe un monument, pe care să sculpteze întîmplări din războiul romanilor cu dacii. Acest monument se numește Columna Traiană și se află și azi în orașul Roma. Pe această Columnă, a sculptat, în marmură albă, pe Decebal, pe Traian și sute de chipuri de daci și de romani, în nepotolită luptă. Pe ele se vede și vitejia ro-

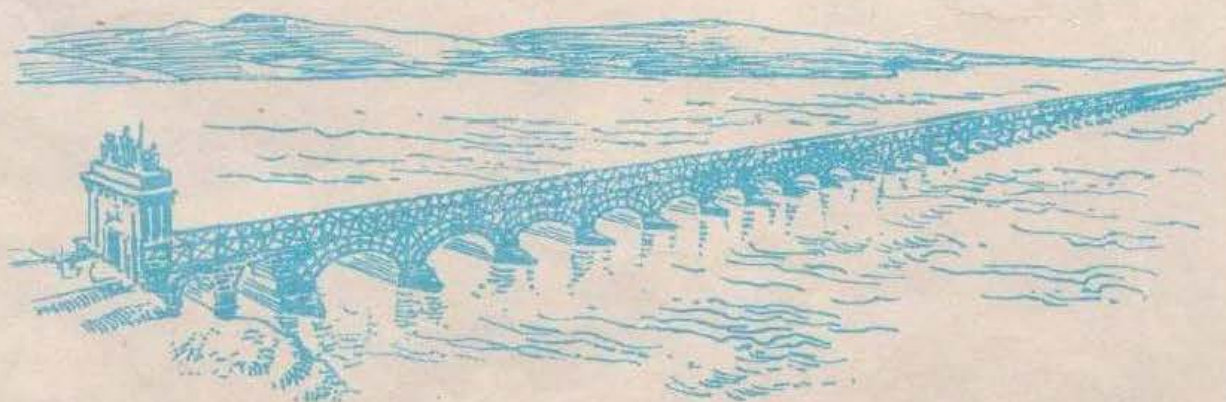
manilor și eroismul dacilor care-și apărau țara. A sculptat-o, credem, și pe Dochia, drept cea mai frumoasă femeie de pe Columnă.

Dar știți voi de ce Apollodor i-a sculptat cu atîta grijă și talent pe strămoșii noștri daci? Pentru că i-a admirat și chiar i-a iubit. Și cum să nu-i admire și să nu-i iubească, dacă i-a văzut cît de prețioase însușiri au?

Se spune că Apollodor din Damasc avea și un motiv deosebit să-i îndrăgească pe copiii daci. Cînd lucra la pod, valurile Dunării, furioase, au răsturnat barca în care sta arhitectul cînd supraveghea construirea podului. Înotînd prin valuri, cu mare greutate a ajuns la mal. Era așa de istovit încît nu mai putea merge. Doi copii daci, aflați pe aproape, l-au urcat pe uscat, pe un tăpșan cu iarbă și, vestindu-și mamele, acestea l-au dus într-o casă, i-au dat straie uscate și l-au îngrijit pînă s-a înzdrăvenit. Știți voi, copii, ce dovedește asta?

— Că dacii erau oameni buni.

— Așa: buni și omenoși, cu toată lumea.

Demult, demult de tot, în partea țării noastre care se numește Transilvania, trăia un voievod vestit. Se numea Gelu. Vecinii îi spuneau Gelu Românul. Era înalt, spătos, voinic și frumos. Voievodatul lui se întindea pe valea riului Someș; iar Gelu îl conducea cu multă pricepere. De aceea românii îl iubeau ca pe un frate mai mare și ca pe un părinte... Și toți îl ajutau să gospodărească bine voievodatul, adică țara lui. Era nevoie de asemenea ajutor, căci, vă rog să mă credeți, era foarte mult de muncă. De ce? Apoi pentru că, multe sute de ani, țara fusese prădată și pîrjolită cu foc de o samă de popoare venite din pustietăți. Gelu, cu românii lui, au alungat pe acei năvălitori. S-au apucat și au arat iar pămîntul și l-au semănat, la vreme, cu grîu bun. Au sădit pomi cu roadă dulce. Au construit iar case și cetăți, în locul celor arse de năvălitori. Cetatea de piatră unde sta Gelu se înălța pe malul Someșului. Aici trăia liniștit, împreună cu soția și copiii, cu sfetnicii și oștenii săi.

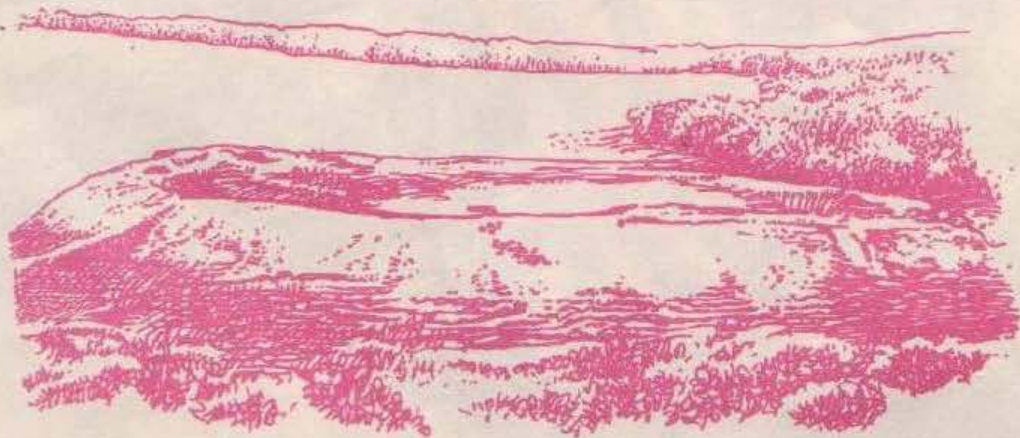
Dar, aflînd vecinii că voievodatul sau țara lui Gelu Românul ajunsese a fi bogată în roade, au venit asupra ei cu armele s-o cuprindă. Îl conducea un general de-al lor, pe nume Tuhutum. Om strașnic, războinic iscusit și viteaz mare acest Tuhutum, dar la com de bogății, cum rar se vede.

Ajutat de ai săi, Gelu s-a apărat cu mult curaj și îndrjire împotriva năvălitorilor. S-a aliat și cu voievodul Menumorut, care avea țara pe Crișuri. De multe ori i-a biruit, în

luptă, și i-a poftit la pace: să stea fiecare în țara lui și să se ajute la nevoie, ca buni vecini și prieteni. Dar Tuhutum nu se împăca defel cu gîndul înfrîngerii. S-a pregătit strașnic și a năvălit iară în țara românilor, cu mulți luptători, iscînd crunt război. Cădeau luptătorii, de o parte și de alta, ca holdele sub ascuțișul coaselor. Dar mai mulți au căzut dintre români. Rămas aproape singur, Gelu Românul voia ca, pe cărări numai de el știute, să ajungă în cetatea Dăbîca. Să se apere acolo, la adăpostul zidurilor.

Dar i-a ieșit în cale Tuhutum, cu un pîlc mare de luptători. Gelu s-a bătut strașnic, răpunînd pe mulți dintre potrivnici. Ci văzîndu-se copleșit de mulțimea lor, a dat pinteni calului și a gonit cu mare repeziciune să se adăpostească în cetatea lui. Urmăritorii au tras cu arcurile după dînsul. O săgeată s-a înfipt în trupul lui Gelu. Rănit, a căzut de pe cal. Îl ustura rana; simțea că moare; dar nu se văita. Dimpotrivă: și-a smuls săgeata din piept, a pus-o pe coarda arcului și a tras asupra lui Tuhutum, să-l răpună cu propria lui săgeată. L-a lovit, dar nu prea adînc, căci Gelu pierduse mult sînge și îi secaseră puterile. Ca să nu încapă în mîna biruitorului, Gelu a rugat calul să sape, cu copita, o groapă, să-l prindă cu dinții, să-l arunce în ea și să-l acopere cu pămînt.

Vedeți și voi că Gelu Românul a fost dintre acei viteji care au plătit, cu viața lor, libertatea țării. De aceea, dragii mei, se cuvine să-i cinstim fapta și numele.

„Vă spun și vouă, dragii mei copii, că Oana și prietenii ei au vrut să știe ceva mai mult despre voievodul Menumorut, conducător al voievodatului de pe valea Crișurilor sau Crișana.

Ca și Gelu, pe Menumorut îl iubeau toți românii. Și-l iubeau mai ales pentru înțelepciunea și bunătatea lui. Ca și Gelu Românul și el a întărit, cu ziduri de piatră, pământ și lemn cetatea numită Biharia, unde se adăpostea cu familia și vitejii săi. În afară de roadele pământului, în Țara Crișurilor se găsea și mult argint și aur. Bogăția roadelor, dar mai cu seamă strălucirea aurului ispiteau pe mulți și le ațîța pofta de cucerire. O bună bucată de vreme Menumorut a oprit pe acei neprieteni la hotar.

Dar auzind că Gelu Românul a fost ucis în luptă, ce a zis Menumorut? „Văd că sfada și războiul cu vecinii nu se mai curmă. Ia să cerc eu a merge pe calea împăcării”.

În adevăr, cînd regele vecin l-a trimis pe un fiu al lui, numit Zoltan, să-i cucerească țara, Menumorut l-a întâmpinat la hotar, și cu spada și cu vorba bună. Lîngă dînsul se afla fiul Vlad și fiica Zamfira. Zoltan i-a grăit cu trufie: „Regele, tatăl meu, îți poruncește să te supui și să ne dai nouă țara ta, s-o stăpînim”.

Voievodul Menumorut s-a uitat la dînsul și i-a grăit, cu blîndețe, dar și cu hotărîre: „Zoltan, spune regelui, tatăl tău, că sînt gata să-l ajut cu pîine, cu turme de vite, cu aur chiar, ca pe un vecin bun și înțelept; dar din țara mea românească nu-i dau nici o palmă de pământ! Să fim înțeleși. Prieteni, bucuroși, cu dragă inimă; supuși, nicidecum!”

Văzînd și auzînd dîrzenia din vorba lui Menumorut, ce să facă Zoltan? S-a întors în

țara sa, la tatăl său, regele. Și, cu toată sfiala, a spus vorba răspicată a voievodului român.

Auzind, întîi regele a poruncit, furios: „Smulge-i țara, prin luptă! Arde și pîrjolește totul!”.

Dar, la asemenea aspră poruncă, Zoltan s-a întristat.

Regele s-a răstit la el, încă și mai furios: „N-ai curaj să te bați cu românul?” „Ba am, mărite rege și părinte al meu, a răspuns Zoltan, dar nu cred că-i bine. S-a vărsat prea mult sînge între noi”. „Atunci, ce vrei să facem?” s-a mai domolit regele, văzînd șovăiala feciorului. „Am văzut că voievodul Menumorut are o fată isteată și foarte frumoasă. Mă duc s-o cer de soție. Înruindu-ne, o să fie pace trainică între noi”.

Gîndind mai bine, regele i-a zis: „Du-te; dar dacă nu ți-o dă de soție, a ta să fie rușinea”.

Așa s-a dus Zoltan iar la Menumorut, cu gînd de împăcare și i-a cerut fiica de soție. Voievodul român știa că plătește foarte scump această împăcare. Dar era un bărbat înțelept și doritor de pace și prietenie. Și deși Zamfira, fiica lui, dorea soț pe Mihai, s-a supus voinței părintești. A plîns mult, în taină, dar l-a primit soț pe Zoltan. S-a jertfit pentru libertatea și pacea țării, a voievodatului dintre Crișuri, Crișana. Căci prin căsătoria dintre Zamfira și Zoltan s-a încheiat prietenia și pacea între vecini, pentru o vreme îndelungată. De atunci poate cîntă doina tristă, izvodită de Mihai care ar fi dorit mult să fie soțul Zamfirei: „Crișule, Crișule, / Apă mergătoare, / D-ai fi vorbitoare, / Eu te-aș întreba: / N-ai văzut cîndva / Dalbă de nevăstă / De prin țara noastră?”...

tunci, demult, demult, cînd românii abia își înfiripau o țară, mulți doreau să le fure pămîntul și să-i înrobească.

Dar iată că s-a ridicat un alt voievod îndrăzneț și chibzuit, bun orînduitor și viteaz. Se numea Basarab, voievod de la Curtea de Argeș.

Cînd un rege vecin, numit Carol Robert, i-a cerut să se supună, Basarab a zis, ca și Menumorut: „Vecin bun și prieten da, cu dragă inimă; dar supus, nu!“. Auzind vorba asta, regele Carol Robert a strigat, cu trufie: „Am să scot de barbă pe acest urs, din bîrlogul lui!“. Chipurile îl făcea urs, adică îndărătnic și netemător poruncilor lui.

Și, a și pregătit oaste mare, cu cai grași și focosi, cu oșteni îmbrăcați în zale de fier, cu coifuri lucitoare, cu spade ascuțite, cu sulii lungi, cu arcuri tari și săgeți cu vîrf de oțel. Le-a pregătit bine și a venit asupra românilor, cu război mare-mare.

Văzînd primejdia, Basarab voievod a strîns și el oamenii săi, să-și apere țara. Pentru că avea mult mai puțini oșteni și mai slab armați, ce și-a zis? „Ia să-l slăbesc eu pe dușman, înfometîndu-l și obosindu-l cu drum greu și lung“.

Și știți ce a făcut? A pîrjolit holdele în calea dușmanului, a surpat vadurile și podu-

rile, a ars casele, a otrăvit fîntînile. Apoi s-a retras, cu grijă, din calea vitezei și numeroasei oștiri a lui Carol Robert. S-a retras în munți și în codri. Că doar codrul e frate cu românul și-l apără. Acolo l-a așteptat, la o strîmtoare cu pereții foarte înalți și așa de îngustă, că abia încăpeau zece-doisprezece călăreți alături. Acelui loc i-a zis Posada. Voievodul a poruncit ostașilor lui să se urce pe munți, deasupra acelei strîmtori, și să pîndească apropierea dușmanului.

Foarte dornic să-l prindă pe Basarab, ca pe un urs în culcușul lui, precum zisese, Carol Robert a înaintat semeț și încrezător că nimeni nu-l poate birui. Așa a vîrît oastea în strîmtoarea de la Posada.

Dar iată că, tocmai cînd nici gîndea, de sus, din munte, din piscuri, din vîrfuri de brazi, au început să cadă, ca un potop: stînci, butuci, bolovani, sulii și săgeți. Și toate, în capul mîndrilor oșteni ai lui Carol Robert. Săgețile îi răneau. Sulilele îi străpungeau. Butucii și bolovanii îi turteau. Stîncile îi striveau. Părea că toți munții se prăbușesc asupra lor, potopindu-i. Armurile sunau, cum ai lovi cu ciocane uriașe în niște tingiri cît toate zilele de mari. N-aveau cum să se apere. Cum să urce pe stîncă dreaptă ca un perete și înaltă pînă la cer? Nici în lături nu puteau fugi. Nici înapoi nu se mai puteau întoarce.

Așa, în strîmtoarea de la Posada, mulți cavaleri înzăuați în zale de fier au pierit. Carol Robert însuși n-ar mai fi scăpat de acolo, dacă nu schimba straietele cu un slujitor al său. Judecînd după îmbrăcăminte, românii l-au luat pe acela prizonier. Astfel regele cel trufaș abia a scăpat cu fuga; iar țara voievodului Basarab a rămas liberă.

Dar dacă acea foarte însemnată biruință de la Posada, românii au cîștigat-o sub poața și cu lupta lui Basarab, cum credeți voi, Oana, Dorina și Andrei, c-ar fi bine să-i mai spunem noi acestui voievod român?

Micii mei prieteni s-au gîndit un minut, s-au sfătuit între dîșii și mi-au spus:

— „Basarab voievod, eroul de la Posada“.

Le-am mulțumit și am pus povestirii chiar acest titlu.

D RAGOȘ, CEL MÎNDRU CA SOARELE

cum, dragii mei, după ce ați auzit povestiri cu vreo trei voievozi: Gelu Românul de pe Someș, Menumorut din Crișana și Basarab de la Argeș, din Țara Românească, ce ați zice dacă v-aș povesti și de un al patrulea voievod? Vreți s-auziți?

— Vrem! Vrem! au strigat Oana și Andrei, iar Dorina, mai curioasă a și întrebat:

— Cum îl chema și ce isprăvi a făcut acel voievod?

— Tocmai asta voiesc a vă spune: îl chema Dragoș, și trăia în acea parte din România care se numește Maramureș. Era bun gospodar și cîrmuitor dibaci, dar și meșter vînător. Îi plăcea tare mult să vîneze zimbri, urși, cerbi, căprioare, mistreți și lupi vineți la pînă.

Povestea spune că, umblînd el la vînătoare, a auzit că frații lui, românii de la răsărit de munții Carpați, de pe valea rîurilor Siret și Prut, sufereau mult, din pricină că-i jefuiau și-i ucideau tătarii. Aceștia erau, pe atunci, un neam de oameni care trăiau numai din războaie și din ceea ce luau de la alții. Se știa că nu-i întrecea nimeni la călărie. Năvăleau pe cai iuți ca vîntul. Loveau cu niște săbii curbate numite iatagane. Iar săgețile repezite din arcurile lor țîsneau, ca gîndul, și nimereau drept în țintă. Pe cap purtau căciuli mari, din blană de oaie, iar de apărut se apărau cu scuturi rotunde, din fier. Conducătorul tătarilor se numea han sau han-tătar.

Cu vitejii lui din Maramureș, Dragoș a trecut munții, la răsărit, ca să-i ajute în luptă cu tătarii. Prin munți, în calea lui Dragoș și a vitejilor săi, a ieșit un bour sau zimbru, mai mare ca un taur, cu coarne țepoase, cu

grumaz gros, cu copite tari, cu păr lung negru, cu ochi holbați, fioresi, cu nări largi.

Înți l-a simțit cățelandra lui Dragoș, numită Molda. Și, simțindu-l, a alergat după el, lătrînd ascuțit. Dar oricît de fioros era acel bour, Dragoș tot l-a ochit cu săgeata și l-a înțepat cu sulita. Rănită, plină de sînge, acea fiară a mai fugit încă mult prin pădurea cu arbori înalți. Ba, a trecut și un rîu cu apă mare: Molda, după dînsa, gonea, gonea din răspuțeri, s-o prindă. Dar rîul fiind adînc și valurile lui repezi, biata cățelandră Molda s-a înecat.

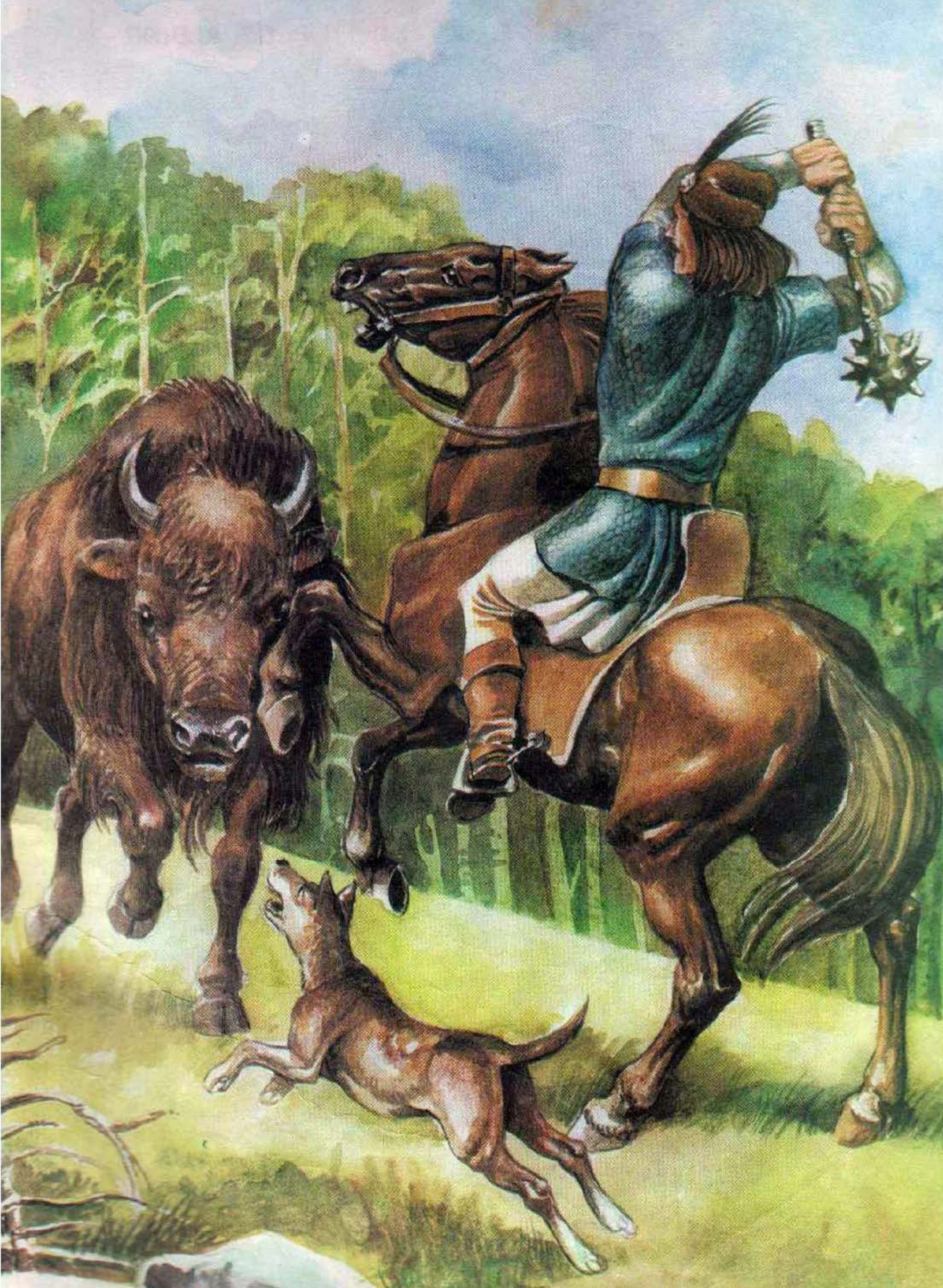
Călări, Dragoș cu vitejii lui au trecut rîul, au lovit zimbrul drept între coarne și, în sfîrșit, l-au doborât. Foarte mult s-a bucurat Dragoș de această biruință, dar mult i-a părut rău de pierderea cățelandrei. În amintirea ei a numit acel rîu Moldova.

Apoi, Dragoș a trecut încă mai departe și a ajutat pe românii din această parte a țării să-i alunge pe tătarii cei răufăcători. Cînd s-a întors din luptă, biruitor, românii l-au ales voievod și l-au poftit să conducă această parte din țară, pe care au numit-o tot Moldova, de la numele rîului.

Pentru că l-a scăpat de primejdia tătară, românii i-au făcut acelui voievod un cîntec, care începe așa:

„Dragoș, mîndru ca un soare
A plecat la vînătoare,
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului”...

Dragii copii, Oana, Andrei și Dorina au învățat repede aceste versuri din cîntecul lui Dragoș voievod. Dacă vă plac, învățați-le și voi.

icuții mei prieteni, am zis eu într-o zi către Oana, Andrei și Dorina, vreți să mai auziți povestiri de demult, din istorie?

— De bună seamă că vrem! a răspuns răspicat Andrei.

— După acel Dragoș voievod, care a ucis bourul și i-a alungat pe tătarii cei prădalnici, la conducerea Moldovei s-a ridicat un alt voievod numit Bogdan. El avea mare dorință să zidească în țară case, hanuri și alte clădiri mari și frumoase, să sporească numărul satelor și al orașelor. Sfătuia oamenii să cultive cât mai bine ogoarele, ca să dea roadă bogată și tot omul să trăiască îmbelșugat.

Dar iată că han-tătarul a trimis pe fratele său Mirza, în solie la Bogdan vodă. Acesta s-a înfățișat și a grăit cu trufie: „Frațele meu, hanul, este stăpînul lumii. Supune-i-te, fără cîrtire, și dă-i tot ce-ți cere: harabale cu grîne, turme de oi, cirezi de vite, sute de robi, mii de putini cu miere și ceară”.

Bogdan voievod l-a privit cu mirare și mîhnire și a întrebat: „Cu ce drept vrea han-tătarul să ne robească și să ne fure

hrana?” „Cu dreptul celui mai tare! Dacă nu te supui, dacă nu dai, te luăm rob și pe tine, iar țara ți-o pîrjolim cu totul”. „Nu te temi că noi ne vom împotrivi și că vă vom răpune?”. „Noi, stăpînii lumii, să ne temem de un popor mic, ca al vostru?” „Hm... a zîmbit Bogdan voievod. Ai cerut să vă dăm și miere?” „Da, am cerut!” a răcnit tătarul. „Dar voi știți cine adună mierea din flori?” „Cum să nu știm?... Dar nouă nu ne place să muncim, să îngrijim stupii; ne place numai mierea, că-i dulce.”

Bogdan voievod s-a uitat lung la acel tătar îngîmfat și a zis, cu blîndețe, dar și cu hotărîre: „Albinele nu știu numai să adune miere din flori, ci știu să-și apere și stupul de trîntori și de prădători”. „Nu te cred!” s-a grozăvit prințul tătar. „Atunci hai în prisacă, să te încredințezi”.

Au mers în prisaca din fața casei voievodului. Mirza nu prea avea chef de pilde: dar deocamdată, sol fiind, trebuia să se poarte cum îi cerea gazda. În prisacă, Bogdan voievod a cerut prisăcarului să ridice un stup, sub care se afla un șoarece mort, învelit în ceară, ca într-un giulgiu.

„Vezi, hanule?” a grăit Bogdan, șoarecele acesta e de o sută de ori mai mare decît o albină. A venit, cu semeție, ca un tîlhar, să șterpelească miere din stup și să se ghiftuiască cu dulceața ei. Albinele, deși mici, nu s-au înfricoșat. S-au unit între ele și au tăbărit asupra hoțului; l-au înțepat cu acele lor și au vîrit în el atîta venin încît l-au ucis. Iar acum, ca să nu miroase a hoit și să otrăvească stupul, l-au acoperit cu un strat de ceară. Vezi?” „Mda... văd”, a mormăit Mirza tătarul. „Dacă vezi, află că noi am învățat de la albine să ne apărăm țara de hoți. Spune, rogu-te fratelui tău, han-tătarul, pilda aceasta. Și dacă va mai avea poftă să vină asupra-ne, să vină. Îl vom îmbrăca în giulgiu, ca pe șoarecele din stup”.

Fratele hanului a plecat privirile în jos, a tăcut și a plecat.

— Și... hanul a mai năvălit în țară? a vrut să știe Oana.

— Cît a domnit Bogdan voievod, nu.

m zîmbit către micii mei prieteni, Oana, Andrei și Dorina și le-am zis: Iaca, dragii mei, iar voiesc să vă povestesc ceva din istorie.

— Ceva adevărat?

— Da, Andrei. Ceva care s-a întîmplat demult, demult, cînd țara era amenințată de puterea cea mare a sultanului, adică a împăratului turcilor. El cucerise multe țări și rîvnea să supună și țara noastră.

— Cum se numea acel sultan?

— Se numea Baiazid. Și pentru că năvălea ca o vijelie, lumea l-a poreclit Fulgerul. În vremea aceea, voievod în Țara Românească era Mircea, căruia noi îi zicem Mircea cel Bătrîn.

Cînd a auzit că sultanul Baiazid Fulgerul se apropie de Dunăre, gata să năvălească în țară, Mircea vodă a dat poruncă: „Toți bărbații să se gătească de oaste! Fiecare să aibă cal, tolă plină cu săgeți, sulită, ghioagă și scut. Care au topoare și săbii, să vină cu ele la locul de adunare a oștirii. Că asupra țării vine mare primejdie turcească!”

Oamenii, ce să facă? Au lăsat toate celelalte treburi și s-au pregătit de luptă. Fierarii au făurit săbii; lemnarii au încordat arcuri și au strujit suliti din lemn tare; ba, le-au și pîrlit în foc, anume ca să fie și mai tari. Dar dacă suliti, săbii, scuturi, arcuri, topoare ori săbii trebuiau cîte unul sau cîte una de fiecare oștean, săgeți trebuiau multe, de două-trei ori mai multe decît soldați avea Baiazid sultan. De aceea toți românii, care aveau cît de cît îndemînare la cioplit, s-au apucat, în grabă, să facă săgeți. Băieții și fetele, flăcăii și bătrînii, toți ciopleau cu cuțitele, mii și mii de săgeți.

Acu, Mircea vodă cel Bătrîn umbla prin țară, să vadă cum împlinesc oamenii porunca și cum se pregătesc să-și apere țara. Ca să nu-l cunoască lumea, îmbrăcase strai țărănesc, ca un drumeț oarecare.

Așa ajunse într-un sat, Boiștea. În mijlocul lui, pe pajiște, zeci și zeci de săteni, ce făceau? Jucau hora? Nu: ciopleau săgeți și, din cînd în cînd, aruncau cîte o glumă, ca să se înveselească și să li se pară munca mai ușoară.

Mircea vodă se bucură văzînd hărnicia și voia bună a oamenilor lui. Întrebă pe un băiețandru: „Ce faci aici, flăcăoașule?”

„Păi, ce să fac? Condeiele!” „Condeie?... Parcă seamănă cu săgețile”. „Noi le spunem condeiele lui vodă”. „De ce le spuneți așa?” „Pentru că, la porunca lui vodă, cu ele vom scrie pe spatele dușmanilor vrerea noastră de libertate”. „Frumos, flăcăoașule”, l-a lăudat măria sa. „Dar... cerneală aveți?” Băiețandru s-a gîndit o clipă și a zis, răs-picat: „Avem: dragostea de țară care izvorăște în călimara inimii noastre”.

Mult s-a bucurat Mircea vodă de asemenea vorbă; l-a sărutat pe acel flăcăoaș și l-a întrebat: „Cum te cheamă?” „Mă cheamă Stroe... Dar domnia ta cine ești și de unde vii?” „Ai să afli tu, cînd vom porni lupta”, a suris voievodul, cu bunătate. Apoi a luat cuțitul din mîna băiețandrului și a încrustat pe o săgeată litera „S”, iar pe alta „M”. I le-a pus în tolă și a zis: „Pe astea să le folosești numai la mare primejdie”. L-a țintit cu privirea pe Stroe, a zîmbit, a urat tuturor „spor la treabă” și a plecat.

Înțelegeți: nu voia să știe satul că el, vodă însuși, a venit în cercetare.

Rămas între ai săi, Stroe a privit cu luare aminte săgețile încrustate cu litere și le-a așezat în tolă, să le folosească așa cum a zis acel drumeț tainic.

— „Să mai aduceți aminte, dragii mei, de băiețandrul care cioplea săgeți și...”

— Și le numea „condeiele lui vodă”? m-a întrerupt Andrei, cu întrebarea.

— Întocmai. Dar cum îl chema, vă mai amintiți?

S-a făcut tăcere. Sprîncenele micilor mei prieteni s-au curbat a mirare, ochii li s-au mărit, obraji li s-au îmbujorat; nu-și aduceau aminte. Sau poate că mințile știau acel nume, dar limba nu putea să-l rostească.

— E bine să vi-l amintiți, pentru că, de numele lui, și-a amintit și Mircea voievod cel Bătrîn.

Am mai așteptat cîteva clipe, pînă cînd, umblînd prin mintea ei, Oana a tresărit, bucurăoasă:

— Stroel!

— Așa-i! Stroe se numea. Cînd a năvălit Baiazid sultan Fulgerul în țară, cu potop de soldătime, călări și pedestri, cu iatagane, sulii, arcuri și săgeți, Mircea vodă, cu oastea lui, l-a așteptat la Rovine, în cîmpii, în preajma unor mlaștini, înconjurate de copaci bătrîni și stufoși. Iar cînd s-a apropiat armia dușmană, voievodul a sunat din bucium. Atunci, românii, adăpostiți după copaci, au slobozit o grindină de săgeți. Săgețile au răpus mulți dușmani.

Printre arcașii români se afla și Stroe, cel cu „condeiele lui vodă”. Urcat într-un stejar stufos, trăgea săgeată după săgeată. Scria și el pe trupul neprietenilor dorința de libertate. Dar bătălia era nespus de grea. Dușmanii, de zece ori mai mulți decît românii. Mulți și puternici și viteji și pricepuți la război. Că doar asta le era meseria: războiul și prada. S-a întunecat cerul de mulțimea săgeților, iar apa și pămîntul s-au înroșit de sîngele curs din răni.

Deși, cum am spus, românii trebuiau să lupte unul contra zece, totuși nu s-au lăsat. Au prăbușit mulți dușmani în mlaștini, scufundîndu-i cu cai cu tot. Pe alții i-au pus pe fugă, coplesindu-i cu săgețile, sulile, săbiile ori topoarele. Stroe, de acolo, din stejarul lui, a ochit și a doborât numeroși potrivnici. De multe ori l-a văzut pe Mircea vodă însuși aruncîndu-se în luptă, în locurile unde era greul mai greu.

Spre înserare, Stroe mai rămăsese doar cu două săgeți: cea cu litera „S” și cea cu litera „M”, încrustate de drumețul necunoscut care-i vizitase, în sat. Nu i s-a părut că a fost un ceas așa de primejdios, încît să le folosească. Deci le păstra în tolba, la locul lor.

Cînd pe cîmpul de bătălie mai rămăseseră doar cîte un pîlc răzleț de turci, voievodul și-a oprit calul, să se odihnească, drept sub stejarul în care se afla Stroe. Băiețandrul nu știa ce să facă: să coboare ori să mai aștepte? Dar, deodată, văzu cum un turc, aflat mai încolo, într-un grup de răniți, apucă o sulită și se pregătea s-o înfigă în spatele voievodului. Cu o repeziciune deznădăjduită, Stroe trase o săgeată din tolba și o trimise în pieptul celui care era gata-gata să-l ucidă pe vodă. Și cum încă un dușman se ridicase în genunchi și, încordînd arcul, îl ochea tot pe Mircea voievod, Stroe i-o luă înainte și-l doborî și pe acesta, cu cealaltă săgeată.

Vijîitul ascuțit al săgeților, răcnetul celor doi dușmani răpuși îl făcură pe Mircea vodă să cerceteze de unde i-a venit salvarea. Văzîndu-l pe Stroe în stejar, îi porunci să coboare. „Parcă te cunosc, tinere”, a zis măria sa. „Și mie mi se pare că...” se minună Stroe. „Tu ești cel care a numit săgețile cu nume frumos: «Condeiele lui vodă». Nu-i așa?” „Așa-i, măria ta...” l-a cunoscut acum

și Stroe pe voievod. „Și te-ai iacut cu cele două săgeți pe care am încrustat câte o slovă?” „Le-am folosit, acum, împotriva celor doi dușmani care voiau să te ucidă, mărirea ta”.

În adevăr, scoțind săgețile din trupurile celor doi dușmani, au văzut că pe una se afla crestată litera „M”, de la numele „Mir-

cea”, iar pe alta „S”, de la „Stroe”. Deci două săgeți, ca două peceti.

Foarte bucuros că țara are tineri așa de viteji, Mircea voievod, biruitorul de la Rovine în câmpii, l-a luat pe Stroe pe lângă sine, dându-i rang de căpitan, cel mai tânăr căpitan din oștirea română din vremea aceea.

ILEANA COSÎNZEANA DIN ȚARA HAȚEGULUI

În acea parte din țara noastră numită Hațeg se înălța, puternică și mândră, Cetatea Colțului. A construit-o cneazul Cîndea, bărbat iubit de țărani de pe valea Streiului. Și-l iubeau pentru că-l conducea cu pricepere și-i ajuta să se apere de primejdii. Dealtfel acesta și era rostul Cetății Colțului: apărarea de multe primejdii, prea des stîrnite pe acele vremuri. Cîndea, stăpînul cetății, era prieten cu Mircea cel Bătrîn, voievodul din Țara Românească. Se întîlneau adesea la vînat urși și cerbi, prin munți. Se sfătuiau cum să gospodărească mai bine țara și să se ajute în lupta împotriva năvălitorilor turci.

Soția lui Cîndea, țărancă din Pădureni, se numea Ileana. Tînără, minunat de frumoasă și de harnică, bine se pricepea la toate treburile casei. Ea, ca soție, a împodobit încăperile castelului cu covoare, cu draperii, cu perdele, cu policandre, cu mobilă, cu tablouri și cu fel de fel de cusături meșterite de mîinile ei agere și dibace. Torcea fire de borangic și de aur și cosea cu ele flori de trandafir și de crin, așa de frumoase și de vii, că parcă răspîndeau chiar mirisme. Dar nu numai la treburile de migală ale gospodăriei se pricepea Ileana, ci învățase să tragă și cu arcul, să mînuiască praștia și chiar lancea. Mergea adesea la vînatore împreună cu soțul ei și pălea, curajoasă, fiarele sălbatice: vulpi, rîși și chiar lupi și urși, doborîndu-le. Pentru toate acestea, lumea-i spunea „Ileana Cosînzeana din Cetatea Colțului, din Țara Hațegului”.

Cîndea, soțul ei, l-a ajutat pe Mircea voievod în bătălia de la Rovine, dovedindu-se viteaz neîntrecut. De asemenea, s-a bătut și cu alți dușmani care voiau să-l supună, să-i prade cetatea ori să-i răpească soția, pe Ileana cea necuvîntat de mîndră.

Într-una din aceste lupte, Cîndea a fost rănit de săgeată și, dintr-asta, i s-a tras și moartea.

Mult a plîns Ileana pierderea soțului. Rămînea singură, în Cetatea Colțului, să îngrijească și să apere nu numai pe cei trei copilași pe care-i avea, ci să ocîrmuiască și satele din jur.

Auzind de asemenea nenorocire, Mircea voievod i-a trimis o ceată de doisprezece oșteni să întărească straja cetății. Ileana însă i-a rugat să se întoarcă la Curtea de Argeș: „Mulțumesc din inimă măriei sale Mircea voievod pentru grija ce mi-o poartă, a zis ea. Dar mi-am păstrat străjile pregătite de cinstitul meu soț, Cîndea. Și chiar le-am sporit. Căci oamenii din Țara Hațegului țin la mine și, dacă-i conduc bine, mă apără chiar cu prețul vieții lor. Voi, deci, plecați la măriă sa, dragi străjeri, că are mare nevoie de voi în lupta cu sultanul Baiazid”.

Văzînd o femeie așa de curajoasă, străjerii s-au bucurat și s-au întors la Curtea de Argeș.

Peste doi ani, Mircea vodă a trebuit să sară iar cu oastea la hotar, că năvăleau din nou armatele sultanului. Primejdia era mare. Turcii pîrjoleau totul în cale. Și știți voi cine a venit să-l sprijine în luptă? Însăși Ileana din Hațeg, cu o sută de români. Și a lăsat copiii în seama doicii și, călare pe un cal roib, s-a înfățișat pe cîmpul de bătaie, ca un oștean adevărat. Mircea vodă n-a lăsat-o să intre în toiul luptei. Dar cu arcul și cu praștia ea tot a tras asupra dușmanilor, așa cum trăgea și asupra fiarelor sălbatice.

Întorcîndu-se în Cetatea Colțului, Ileana a trăit pînă la adînci bătrînețe, crescîndu-și nepoții și strănepoții, și țesînd ori cosînd șervete și perdele cu fir de borangic și de aur. Și măcar că, de la o vreme, n-a mai fost așa de mîndră ca în tinerețe, lumea tot îi spunea: „Ileana Cosînzeana din Cetatea Colțului, din Țara Hațegului, nevastă iubită, bunică înțeleaptă, luptătoare neînfri-cată”.

După Bogdan vodă, dragii mei, a trăit și a ocîrmuit țara un voievod numit Alexandru. Vreme de treizeci și doi de ani, el s-a îngrijit foarte mult ca Moldova să aibă de toate. Să trăiască oamenii bine, mulțumiți, în liniște și pace. Între multe altele, se străduia ca toate judecățile lui să fie fără greș: drepte și blînde. Se ferea ca de foc a osîndi pe cineva pe nedrept. Iar cînd se întîmpla să greșească, repede îndrepta strîmbătatea și da dreptate numai celui drept. De aceea poporul îi spunea: Alexandru vodă cel Bun. Și cu acest nume a intrat în istoria noastră.

Dar, odată a venit la judecata domniei un țaran și un boier mare. Pe țaran îl chema Neagu. Pe boier Bogrea. Așa cum se făcea judecata pe atunci, Bogrea a înfățișat înaintea lui vodă vreo cinci martori, aleși numai dintre boieri. Și, cum le-a fost înțelegerea, au susținut că ogorul țaranului ar fi loc boieresc.

Ascultînd pe cei cinci martori, toți într-un cuvînt, vodă a dat dreptate boierului. Mai ales că Neagu, știind că apără dreptul lui în fața unui voievod înțelept și bun, nu avea nici un martor. Iacă așa s-a întîmplat, că vodă Alexandru a fost înșelat de niște martori mincinoși, iar bietului țaran boierul i-a luat ogorul. De mîhnire a căzut la pat, bolnav. Se văita întruna: „Cum să mă nedreptățească mîria sa tocmai pe mine? El care a judecat totdeauna cu milă și dreptate?”

Dar Neagu avea un fecior, flăcău de douăzeci de ani, voinic și neînfricat. El a spus: „Tată, eu mă duc la mîria sa, să-i cer dreptate. Ogorul e al nostru din moși-strămoși. Și dacă vodă-i om drept și bun, cum se zice, trebuie să ni-l dea îndărăt”.

„Du-te, Condrea (așa îl chema pe flăcău), arată mîriei sale că boierul a adus

martori mincinoși și roagă-l să mai judece o dată pricina noastră.

Auzind că Alexandru vodă se afla la vînațoare prin pădurile din apropiere, Condrea s-a dus acolo. A ajuns în preajma cortului mîriei sale, păzit de un străjer. A zis în sinea lui: „O să aștept pînă sfîrșește vodă vînațoarea și o să-l rog...” S-a ferit deci mai încolo, într-o poiană, și s-a așezat întru așteptare lîngă tulpina unui stejar bătrîn. Auzi boncăluit de bour lovit de suliță și muget dureros de cerb străpuns de săgeată; apoi, deodată, în partea cealaltă a poienii, s-a ivit însuși vodă Alexandru. Condrea l-a cunoscut după barba căruntă și după statura înaltă și dreaptă. N-avea la dînsul nici arc, nici spadă. Îl întovărășea doar un ciîne mare, roșcat.

Gîndind să-l întîmpine cu plecăciuni și cu ruga lui pentru dreptate, Condrea se ridică în picioare.

Dar, în clipa aceea, de după tulpina altui stejar de la marginea poienii, zări un tătar; încorda arcul să-l țintească pe voievod și să-l ucidă.

Într-o clipită, flăcăul nostru azvîrli cu o cracă asupra tătarului, lovindu-i arcul și silindu-l să greșească ținta: săgeata a vîjîit pe la urechea voievodului. Ciînele începu să latre a spaimă și a nedumerire. Ci, văzînd că tătarul trăgea din tolă altă săgeată, iar mîria sa sta uimit, neînțelegînd ce se petrece și de unde vine primejdia, Condrea se repezi asupra tătarului și, cu o putere pe care însuși nu și-o bănuia, îi smulse arcul și-l brînci în poiană, mai la larg. Cum n-avea nici un fel de armă la el, îl prinse la trîntă ciobănească.

Era nespus de vînjos tătarul; dar nici Condrea nu se da bătut. De mai multe ori îl răsturnă la pămînt pe român și de tot atîtea ori a fost doborît și el, tătarul, cu capul în

iarba deasă. Lui vodă i se părea ceva de poveste: lupta lui Făt-Frumos cu Zmeul.

Zădărit de lupta celor doi, ciinele a lătrat și mai furios. Înțelegînd primejdia, vînătorii au sunat din corn și s-au adunat, grabnic, în poiană. Privind lupta, se minunau de îndrăzneala și vînjoșia românului, ca și de puterea urieșească și dibăcia la trîntă a tătarului: drept Făt-Frumos în luptă cu Zmeul.

Stăteau gata să intervină; dar, prinzînd meșteșugul luptei, Condrea își adună toate puterile și-l răpuse pe tatar. Și cînd i-a pus genunchiul în piept, acela s-a rugat de iertare. Întrebîndu-l tălmaciul, a mărturisit: „M-a trimis măritul han, cu o ceată mare, anume ca să-l prindem pe Alexandru vodă și să prădăm Moldova“...

Repede, la porunca mării sale, străjerii și vînătorii au scotocit pădurea și au prins toată ceata tătară.

„Cu ce să te răsplătesc, flăcăule, că mi-ai salvat viața?“ a întrebat voievodul. „Să dai dreptate părintelui meu, Neagu, căruia boierul Bogrea i-a luat pe nedrept ogorul“. „Cum... pe nedrept? Bogrea a adus martori că acel pămînt e al lui“, s-a mirat vodă. „Martori mincinoși, măria ta“.

Înceind vînătoarea, Alexandru vodă a mers la casa lui Neagu. Și acolo, în ogradă, a chemat sfatul și a judecat din nou pricina. Dovedind adevărul, a dat țăranului ogorul lui, înapoi; iar pe Bogrea l-a închis trei ani într-o mănăstire, împreună cu cei cinci martori mincinoși: să se vindece de năravul de a-l mai minți pe vodă. Nu l-a uitat nici pe Condrea: l-a luat slujitor la Curtea domnească din Suceava și l-a pus într-o slujbă de mare credință, aceea de a-l însoți, totdeauna la vînătoare și de a da în vileag martorii mincinoși.

zi, dragii mei Oana, Andrei și Dorina, vreau să vă istorisesc o întâmplare care seamănă a poveste.

— Spune-o, bunicule!... Spune-o, te rog.

— Un bărbat numit Voicu a plecat din Curtea de Argeș peste munți, la Hunedoara. Mergea pe jos, împreună cu soția sa Voica și cu copilul lor lancu, care să tot fi avut vreo opt-nouă ani. Nu ducea cu dînsul decît arc, tolbă cu săgeți, o sabie și un cuțit mare, să se apere de fiarele sălbatice. Voica purta o traistă cu merinde, iar lancu un arc micuț și o tolbă pe puterile lui.

Într-o zi, de-amiază, s-au oprit într-o polană, să se odihnească. Fiind foarte cald, Voicu s-a descins și și-a lăsat chimirul pe iarbă, deși în el ținea cel mai de preț lucru ce-l avea: un inel cu nestemate, dat de ruda lui, voievodul de la Curtea de Argeș. I-l dăruise să-i fie de folos: să-l arate voievodului din Transilvania, ca semn că-i om de neam mare.

Voica a scos merindea din traistă: pîine, caș și pastramă de berbec.

lancu a adus, cu plosca, apă rece din izvorul de la marginea poienii. Și au ospătat, toți trei. După ce și-au astîmpărat foamea și setea, s-au întins la umbră, pe iarba moale, plăcut mirositoare a cimbrisor, a ochiul boului și a sînziană.

La fel a făcut și lancu. Dar cînd să ațipească, a auzit filfiit de aripi: un corb mare și negru, negru ca smoala, s-a rotit de cîteva ori deasupra poienii. A croncănit răgușit și aspru, cum croncănesc numai corbii cei mari și bătrîni. Apoi s-a așezat pe o cracă, în fagul de deasupra drumeților. Lui lancu i-a fugit somnul. Se gîndea: „Nu cumva, mama Voica a lăsat pastrama de berbec pe servet și i-a mirosit păsării a carne?” Dar, cercetînd cu privirea, a observat că răpitoarea se uită în altă parte. Încotro?

Spre chimirul lui Voicu, răsturnat pe iarbă. Și iar și-a zis: „Că n-o fi nebun corbul să înhațe chimirul! Dar dac-o fi un corb năzdrăvan?” Și, ridicîndu-se într-un cot, se uită mai bine, și la corb și la chimir. Deodată zări, pe o frunză mare de patlagină, chiar lîngă chimir, ceva așa de strălucitor că-i lua ochii. Însă n-apucă să strige: „Inelul”... că pasărea se și repezi, ca un fulger negru, înhăță giuvaerul în cioc, cum ar fi prins un cărăbuș, se roti de cîteva ori deasupra poienii și se așeză într-un alt fag, mai încolo.

Cu spaimă și îngrijorare mare, lancu se uită în jur. Părinții dormeau. Se temu că, pînă-i trezește, corbul zboară, cine știe unde, înghite inelul ori îl leapădă în vreun desiș de pădure, de nu-l mai găsește nimeni, niciodată. Judecînd repede, băiatul înșfăcă arcul, se tîrî tiptil, mai aproape de copac, ochi cu calm corbul hoț și slobozi săgeata. Nimerită drept în gușă, pasărea căzu jos, filfiind de cîteva ori din aripi și, de durere, tipă croncănit, de răsună poiana. Jos, în iarbă, se zbătu de cîteva ori; apoi muri, fără a lăsa să-i cadă inelul din plisc.

Tipătul corbului îi trezi din somn pe Voicu și Voica. Smulseră inelul din ciocul păsării și lăudară mult isprava băiatului.

Cînd a ajuns mare: căpitan de oaste, cavaler, voievod al Transilvaniei și apoi locțiitor al regelui Ungariei, lancu a pus pe stema lui un corb negru cu un inel în cioc și și-a zis lancu Corvin de Hunedoara. Această stemă a moștenit-o și fiul său Matei care, pentru vrednicia și deșteptăciunea lui, a fost ales rege al Ungariei, țară vecină cu a noastră. Iar în istorie e cunoscut cu numele de Matei Corvin.

— De ce nu s-a numit Corbin? a întrebat Andrei.

— Pentru că a luat numele de la Corvus, cum se zice în limba latină la corb.

P RIZONIERII DIN CASTELUL DE LA HUNEDOARA

ragii mei, eu aş mai avea ceva de povestit despre lancu Corvin de Hunedoara, aşa că vă poftesc să mă ascultaţi.

Ajuns voievod al Transilvaniei şi fiind el mare comandant de oşti, lancu Corvin s-a făcut cunoscut în toată lumea, pentru victoriile câştigate împotriva turcilor, care-l aveau atunci ca sultan pe Mahomed Cuceritorul.

În Transilvania, la Hunedoara, Voicu a construit un castel, sus, pe o stîncă. lancu l-a mărit, l-a întărit şi înfrumuseţat. Mare, cu ziduri groase, acel castel greu putea fi cucerit de duşmani. Avea însă un mare neajuns: înlăuntrul lui nu exista apă. De multe ori fîntînarii au încercat să sape o fîntînă. Dar cum să scoată apa din piatră seacă?

Într-o zi de vară, lancu Corvin l-a biruit pe turci în bătălia de pe râul Ialomiţa. La sfîrşitul luptei, el a cercetat prizonierii turci. Erau mulţi, iar unii tare furioşi. Şi pe cînd îi împărţea care şi unde să fie duşi, trei prinşi s-au năpustit deodată, asupra lui lancu, să-l sugrume. Noroc că voievodul era voinic şi

mînuia spada mai bine ca oricine. Ba i-au venit în ajutor şi doi slujitori. „Duceţi-i în castelul de la Hunedoara şi daţi-i fiarelor, să-i sfîşie!” a poruncit el, cu mînie mare.

În castel, vîzîndu-i soţia lui lancu, ce tineri erau acei prizonieri turci, a cuprins-o mila. Le-a zis: „Dacă săpaţi o fîntînă aici, în curtea castelului, o fîntînă cu apă bună de băut, vă iert şi vă las slobozi”.

Trei ani au săpat cei trei prizonieri în stîncă. O muncă mai grea ca aceea greu se putea închipui. Dar ei, cu nădejdea că-şi vor câştiga libertatea, şi-au înzecit puterile şi au săpat adînc, adînc, pînă au dat de apă.

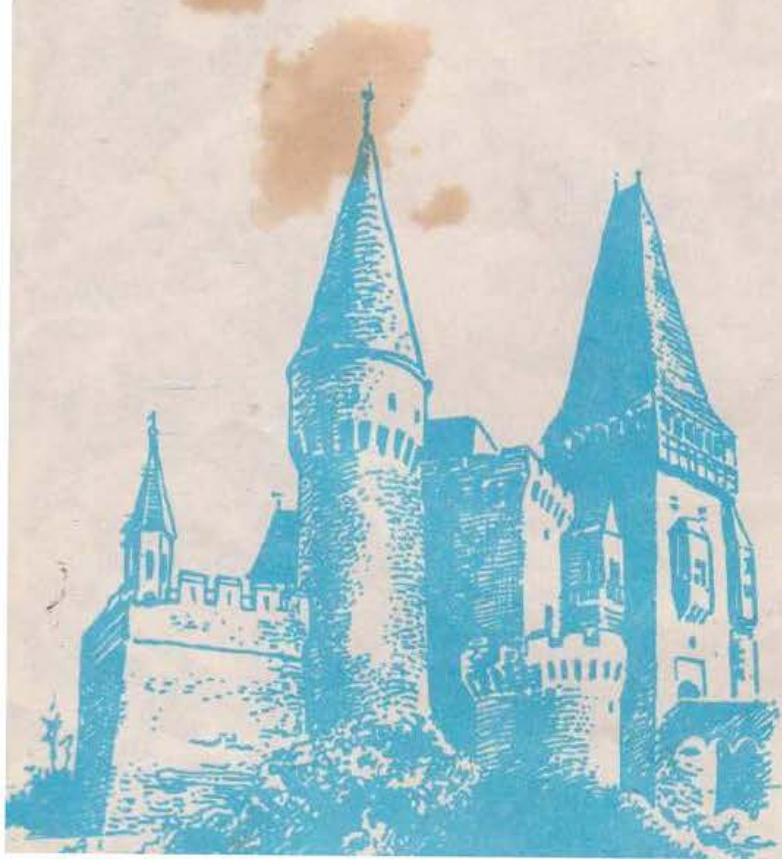
Cînd prizonierii s-au înfăţişat cu cel dintîi pocal de apă din acea fîntînă, s-a nimerit să fie în castel şi lancu Corvin. l-a plăcut mult apa: rece, cristalină.

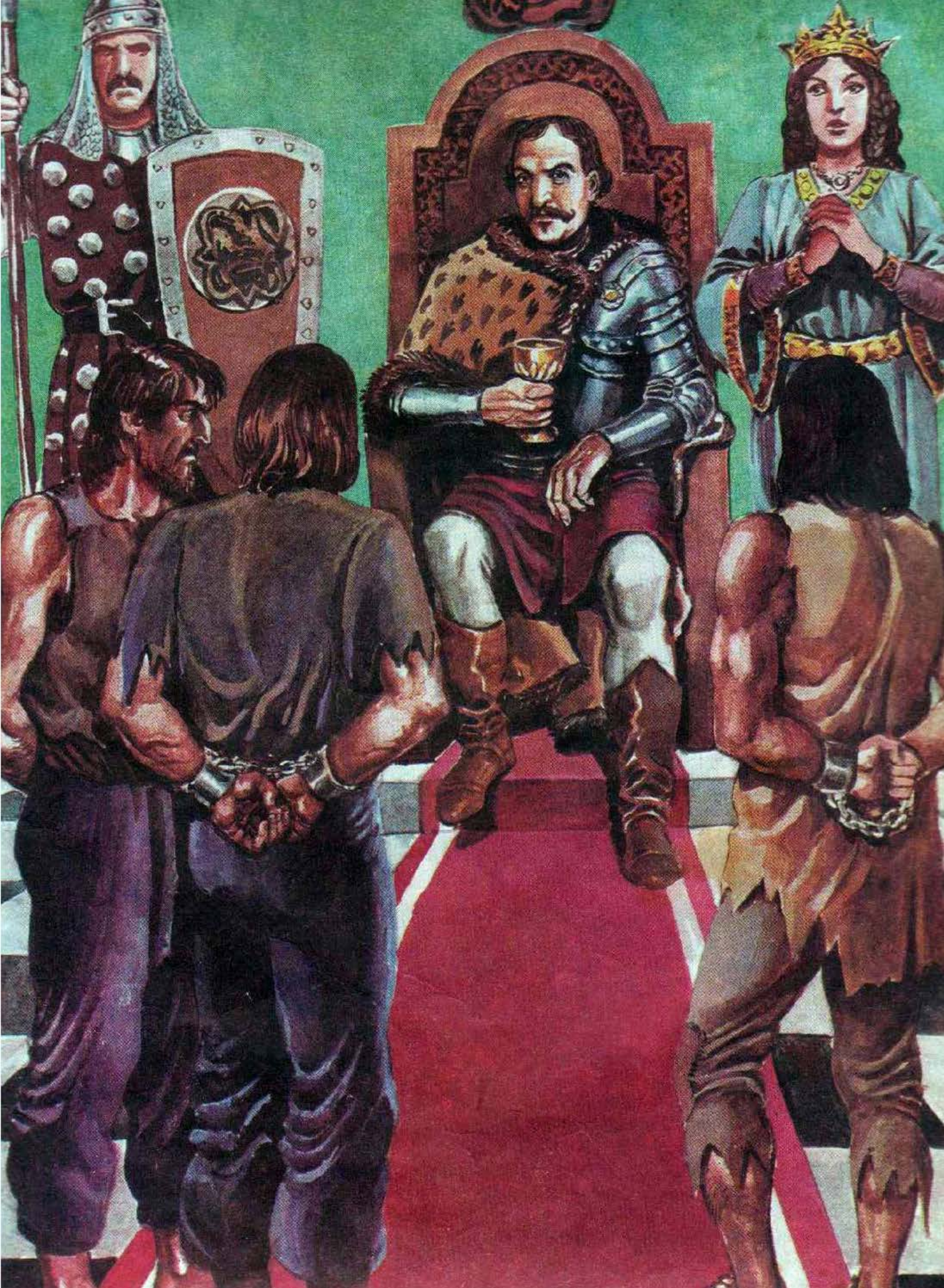
Amintindu-şi făgăduiala, soţia voievodului s-a rugat: „Să-i iertăm, măria ta, ne-au dat apă în castel”.

lancu însă nu s-a înduplecat: „Le mulţumesc pentru fîntînă, dar, porunca-i poruncă: în groapa cu fiare sălbătice şi flămînde să fie aruncaţi”.

Auzind care le va fi sfîrşitul, prizonierii au cerut îngăduială trei zile, pînă vor săpa nişte slove turceşti pe ghizdelele fîntînii. „Să scrie, dacă asta vor”, a îngăduit lancu.

Peste trei zile, a venit la fîntînă şi-a întrebat: „Ce aţi scris acolo?” „Apă ai, inimă n-ai”, a tălmăcit, cu îndrăzneală, unul din prizonieri. „Voi îmi cereţi mie inimă? le-a strigat lancu. Îmi cotropiţi ţara şi-mi ucideţi vitejii, vă năpustiţi asupra-mi să mă ucideţi, şi vreţi să mai am milă pentru voi? Cum de nu v-au sfîşiat fiarele, acum trei ani?” „Soţia ta, voievoade, ne-a făgăduit libertatea, dacă săpăm fîntînă în stîncă şi aducem apă în castel”, a lămurit altul dintre prizonierii turci. „Ai făgăduit tu asta?” şi-a întrebat voievodul soţia. „Da”, a răspuns doamna. „Atunci să fie slobozi! Făgăduiala dată e datorie curată. Şi, acolo unde veţi merge, spuneţi că stăpînul Castelului Hunedoara are şi apă în castel şi milă omenească în inimă”.

i iaca așa, dragii mei, tot povestind întâmplări din istorie, am ajuns la vremea lui Vlad vodă, poreclit Țepeș. De ce i s-a zis așa? Ei, și asta merită a fi știută.

Țepeș e un nume ori o poreclă cumplită, pentru că vine de la cuvîntul țeapă. Ca să înțelegeți de ce i s-a zis așa, vă spun că, după domnia bunului și înțeleptului Mircea cel Bătrîn, au urmat niște voievozi mai slabi ori răuvoitori. Turcii loveau tot mai cu putere hotarul. În țară se încuibase multă neorînduială. Se iviseră mulți mincinoși, mulți hoți, trădători, ucigași și alți răufăcători. Era greu de trăit, că acești tîlhari și ucigași numai pozne, necazuri și rele săvîrșeau; iar țara se părăginea.

Îndată ce a ajuns domn, Vlad vodă a luat o hotărîre strașnică: orice tîlhărie, orice neregulă sau nelegiuire s-o pedepsească prin țeapă. Afla că unul e leneș? Îl poftea în țeapă. Prindea un hoț? În țeapă cu el! Se ivea vreun trădător? Țeapa îi știa de nume. Ce să mai spun de ucigași? Că tot în țeapă își dădeau duhul. Chiar și pe mulți tătari și turci, prinși la pradă, i-a tras în țeapă.

Se dusesese vestea în lumea largă de osîndeale lui Vlad vodă. Și așa i-au zis Țepeș.

Vi s-a făcut teamă, dragii mei, auzind de un cîrmuitor așa de aspru? Nu? Sigur că nu: pentru că Vlad vodă era aspru, foarte aspru, dar drept. Îi ura pe cei ticăloși și iubea pe cei buni și cinstiți, pe cei harnici și gospodari. Ținea partea celor care-și apărau țara cu vrednicie. În vremea lui, cinstea și buna rînduială au domnit în țară. Că dacă lăsa o pungă, plină cu bani, la răscruce de drumuri, nimeni nu s-atingea de ea.

Dar se spune că, odată, a venit la Vlad vodă un negustor și s-a jelu: „Măria ta, hoții mi-au furat punga cu bani!” „Tot mai sînt hoți?” a întrebat vodă cu minie. „Se vede că mai sînt, măria ta”. „Și cîți bani aveai în acea pungă?” a întrebat Vlad vodă. „O sută

de galbeni de aur, a mărturisit negustorul. O sută, în cap!” „Îmi pare rău, negustorule, că au apărut iar tîlhari în țara mea. Dar iată ce-ți poruncesc: te duci la han și aștepti trei zile. Apoi vino iar la domnia mea. Că, între timp, oamenii mei au să prindă, de bună seamă, hoțul. Dacă nu l-or prinde, ți-oi da galbenii din vistieria țării”.

Negustorul a plecat, frecîndu-și mîinile de bucurie că-și va căpăta punga cu bani.

Dar lui vodă nu i-a plăcut cum arăta acel negustor: vorba și purtarea lui cam miroseau a minciună. De aceea s-a gîndit să-l pună la încercare.

A treia zi cînd a venit să întrebe de banii furați, Vlad vodă a scos din sipet o pungă și i-a arătat-o: „Asta-i?” „A... asta-i, măria ta!” au sticlit ochii neguțătorului, ca la vulpe, cînd pîndește puii de găină. „Numără, vezi, dacă toți galbenii sînt acolo”, i-a poruncit vodă, neslăbindu-l din ochi.

Negustorul se grăbi să numere. Cînd termină, vodă îl întrebă: „Sînt toți?” „Toți, măria ta!” „Nu lipsește nici unul?” „Nu, măria ta”. „Mai numără-i odată”. „Nu, mărite, i-am numărat bine”. „Nu-i nici unul în plus?” „Nu, măria ta, o sută în cap!” „Da? atunci dă punga încoace, să-i număr și eu”. „Nu-i nevoie, măria ta... O sută-n cap!”

Dar vodă nu se lăsă: știa el ce știa. „Poruncesc să-mi dai punga, să număr și eu galbenii”...

Negustorul o sfeclise: se făcu vînat și roșu, de spaimă. Vodă-i luă punga și numără galbenii în fața lui, făcînd zece grămăjoare de cîte zece. Un galben rămase stînger. „Ge-i cu asta?” întrebă, cu asprime, măria sa. „Nu... nu știu... eu...” „Ai avut o sută de galbeni în pungă, da?” „Da, o sută”. „Și cînd i-ai numărat ai găsit tot o sută, nu?” „Tot o sută...” „Și vezi că, totuși, e unul mai mult?” „Văd...” „De ce ai mințit?

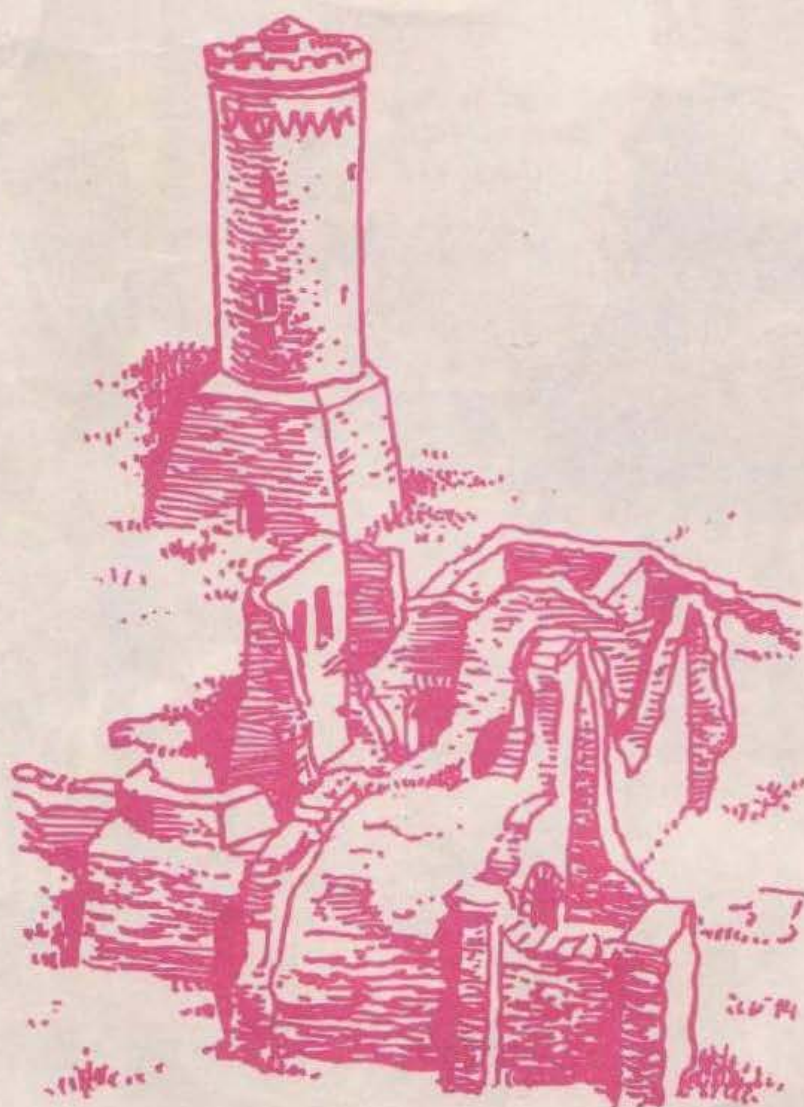

mincinos. Am aflat că nu ți s-a furat nici o pungă, pentru că nici nu ești neguțator și n-ai avut niciodată o sută de galbeni. Ești un tilhar care a cutezat să-l prade chiar pe voievod".

mîta-n sac, știa ce-l așteaptă...

Ce ziceți voi: cum l-a pedepsit vodă pe acel tilhar, îmbrăcat ca neguțator?

— L-a tras în țeapă! strigară într-un glas cei trei prieteni ai mei.

n vremea lui Vlad Țepeș, ca și în timpul lui Mircea cel Bătrîn, asupra Țării Românești a venit cu armată multă, puhoi nu alta, un sultan vestit numit Mahomed Cuceritorul.

— De ce-i zicea așa?

— Pentru că, dragă Oana, cucerise multe țări și înrobise numeroase popoare.

— Înseamnă că era foarte viteaz, observă Andrei.

— Era. Și a venit și asupra lui Vlad Țepeș, să-l alunge și să-i ia țara.

— De ce? se miră Dorina.

— Așa sînt unii conducători: lacomi și nesătui de putere. Sultanul Mahomed era supărat pe Vlad pentru că trăsesese în țeapă pe un general de al lui, trimis să-i ceară bir și supunere.

Și cum a intrat în țară, cu mii și mii de soldați grozavi la înfățișare, și bine armați, Mahomed a pustiit, a prădat averile, a luat pîinea, vitele, a robii oamenii și mai ales fetele și copiii întîlniți în cale. Vlad vodă avea oaste mică, dar curajoasă: toți oștenii lui voiau mai degrabă să moară, decît să lase dușmanii să le fure țara și libertatea.

După un drum lung, în zile de vară călduroasă, Mahomed sultan Cuceritorul și-a oprit oastea pentru odihnă. A făcut tabără cu mii de corturi din piele colorată, cu stîlpi aurii și cu covoare moi pe jos. În mijlocul taberei au așezat cortul sultanului, mai mare și mai strălucitor ca toate. În vîrfurile stîlpului din mijlocul lui, strălucea semnul puterii sultanului: o semilună mare, toată de aur. Tabăra turcească se întindea pe kilometri și era păzită, zi și noapte, de multe și neadormite străji, că nu se putea apropia nici pasărea fără a fi simțită.

Aflînd despre năvala turcilor, ce s-a gîndit Vlad Țepeș? Dacă sultanul și soldații lui sînt așa de făloși și de grozavi, ia să încerc eu să le fac de petrecanie. Deci și-a luat o sută de ostași, aleși din cei mai neînfricați și mai dibaci în luptă. I-a îmbrăcat în haine turcești. Le-a dat sulite și iatagane turcești. I-a înzestrat cu făclii unse cu păcură. Și așa, pe la miezul unei nopți întunecoase, cu furtună grozavă, cînd toată armia turcească dormea fără griji, oamenii lui Vlad au aprins făcliile și s-au năpustit asupra taberei sultanului Mahomed.

Au nimicit străjile, înainte de a da de veste.

Au dat foc la zeci și zeci de corturi. Au răscolit toată tabăra.

Au răpus mulți turci, care, buimăciți de somn, nu mai știau ce-i cu ei. Vlad Țepeș însuși a țintit drept spre cortul sultanului, să-l ucidă, ca să scape țara de cel mai cumplit dușman. A pătruns în cort și a străpuns cu iataganul pe toți cei aflați acolo. Apoi, făcînd încă mai mare zgomot și răscolire prin toată tabăra, a ieșit, împreună cu toți ai lui, în cealaltă parte a taberei.

Se spune că, zăpăciți de năvala românilor, înspăimîntați de cită moarte a apărut, pe neașteptate, între dinșii, în învălmășeală și întuneric, crezînd că au de a face cu românii, turcii s-au bătut toată noaptea, omorîndu-se între ei.

Aceasta a fost isprava lui Vlad Țepeș și a celor o sută de ostași viteji ai lui.

— Și Vlad Țepeș l-a ucis pe sultan? a întrebat Andrei.

— Nu, copii; la acel ceas sultanul se afla în alt cort, la sfat cu generalii lui. A avut noroc și a scăpat.

a temelie începuturilor multor fapte mai de seamă, a multor clădiri mai mari, a multor sate ori orașe mai frumoase stă o poveste. Așa, de pildă, vreți voi să știți de ce cel mai mare oraș al României, capitala țării, se numește București?

— Vrem! a ridicat Dorina din sprâncene, cum face ea ori de câte ori se miră sau doarește ceva.

— Atunci, să vă spun..., am urmat eu cu vorba. Cică, demult, demult, pe vremea aceea tulbure când năvăleau feluriți oameni răi și prădalnici, cum au fost tătarii, prin luncile Dîmboviței, prin pădurile și poienile din acea parte a țării, pe acolo pe unde acum se întinde Bucureștiul, în vremea aceea umbla un cioban cu turma lui. Îl chema Bucur. Avea oi multe: și albe, și negre și brumării. Avea de asemenea cîini voionici, care nu se temeau nici de lupi, nici de urși, nici de vulturii cei mari care, mai ales primăvara, se repezeau din văzduh, ca săgeata, și înhățau în gheare mieii cei tineri și jucăuși, și le sfîșiau blănița moale cu clonțul lor ascuțit și tare ca oțelul. Mai avea ciobanul Bucur și vreo doisprezece măgari, pentru purtat poverile ciobanilor și vreo zece cai grași și frumoși, numai buni de alergătură la drum lung. Om cumsecade era Bucur ciobanul; iar la țirla lui de oi ținea mulți ucenici și ciobani, toți zdraveni și meșteri la închegat cașul, la tuns oile și la pregătire pieile pentru bundițe și cojoace. Și trebuia să fie zdraveni, pentru că nu numai de fiare trebuia să apere turma, ci și de cete prădalnice de oameni răi, care, cum am spus, mișunau pretutindeni, în acele vremuri tulburi și pline de primejdie.

De multe ori tătarii au furat oi, berbeci, mieii și măgari din turma lui Bucur. De multe ori au dat foc stînilor lui. Ba, chiar i-au ucis doi cîini, din cei mai credincioși; iar pe unul dintre ciobani, unul mai tinerel, l-au prins cu lațul, l-au luat rob și l-au dus în țara lor.

Se vede însă că acei oameni ai jafului se înădăiseră la rele, pentru că, în iarnă, au răpit și pe fata baciului Bucur, pe Anca. Frumoasă fată! Cu păr ca borangicul, cu ochi ca floarea de cicoare și cu trup mlădios de căprioară. Tot cu lațul au prins-o cînd, singură în stîna, torcea lînă pentru sumanele ciobanilor. S-a zbatut ea, cît a putut; dar răii s-au dovedit mai puternici.

Aflînd de asemenea răpire, Bucur Ciobanul s-a aprins de durere și de mînie. A încălecat în graba mare și, împreună cu încă doi firtați, a galopat în urma tătarilor. Și au galopat, au galopat, zile și nopți în șir. Nu i-au ajuns decît la o apă mare, numită Nistru. Cum era iarnă, apa înghețase.

Simțindu-se urmăriți, tătarii s-au avîntat să treacă rîul cel mare pe gheață, ca pe pod. Dar se vede că gheața nu era prea groasă că, iaca, a pîrîit, s-a crăpat și acei tătari, huștiuluc! în bulboana adîncă, așa cum se aflau: cu cai și cu pradă cu tot. Unii au scăpat pentru că armăsarii lor știau să înoate; alții s-au înecat.

— Dar Anca? mă întreabă, cu îngrijorare Oana.

— Anca știa să înoate, iar părintele său, Bucur, și firtații lui au sărit s-o ajute a leși dintre sloiurile de gheață.

Așa s-au întors, toți patru la stîna de pe malul Dîmboviței.

Aici, pe un dîmb, și-au clădit o casă mare și au împrejmuit-o cu gard înalt din butuci groși, ca un adevărat zid de cetate. Apoi, cînd Anca s-a măritat și a avut copii, deci familia baciului Bucur a sporit, au construit și o bisericuță, care se vede și azi, și se cheamă chiar „Biserica lui Bucur”.

Cu anii, s-au adunat aici tot mai mulți români. Iaca așa, în jurul casei lui Bucur, după sute și sute de ani, s-a format un oraș, căruia oamenii i-au zis București, iar azi este frumoasa capitală a României.

ȘTEFAN CEL MARE, BIRUITOR ÎN LUPTA DE LA VASLUI

Ștefan voievod a fost domnul Moldovei, dar și unul dintre cei mai vrednici voievozi ai tuturor românilor. Înțelept, iubitor de popor și de fapte mari, el și-a închinat toată viața libertății poporului și înfrumusețării țării. El a susținut multe și grele lupte cu turcii, cu tătarii și cu alți dușmani ai românilor.

Una din cele mai mari bătălii a dat-o Ștefan vodă la Vaslui. Era vreme de iarnă, când sultanul turcilor a trimis o mare armată asupra țării noastre. O conducea un general iscusit, mare războinic, numit Soliman pașa. El credea că-i va înfrînge pe români și țara lor o va supune repede.

Ștefan vodă avea o oștire de trei ori mai mică. Dar oștenii români își apărau țara. Și de aceea se băteau pînă la moarte. Iar voievodul Ștefan s-a dovedit foarte priceput la conducerea oștirii și foarte viteaz în luptă.

Cum am spus, era iarnă. Auzind că vine mare primejdie dușmană, Ștefan și-a adunat oastea în mijlocul țării la Vaslui. Apoi, în calea lui Soliman a pustit totul: sate, orașe, a surpat podurile, a ars clăile de fîn, a ascuns

grînele. Oamenii s-au tras spre munte, la adăpost. Astfel, armata lui Soliman a înaintat foarte greu. Soldații lui au suferit de foame și de frig. Mulți cai au murit din lipsă de hrană.

În preajma Vasluiului, Ștefan voievod și-a așezat oastea pe malul unui rîu mocirlos, în lungul căruia se afla drumul, pe care aveau să treacă dușmanii. Așa cum a poruncit voievodul, oștenii s-au ascuns în păduri și după dealuri. De acolo, au pîndit apropierea năvălitorilor.

În ziua cînd armata lui Soliman pașa a ajuns în dreptul românilor, pe valea rîului s-a lăsat o ceață deasă. Ștefan vodă a zis către căpitanii săi: „Punem buciumașii mult înaintea să sune, la porunca mea. Dușmanul va crede că noi sîntem acolo și va înainta pe valea asta cu mocirlă în dezgheț. Iar noi îl vom lovi din dreapta și din stînga și-l vom strivi”. „Bine-ai chibzuit mărița ta” au zis căpitanii.

Soliman a intrat cu toată oastea în valea rîului. Dar, din pricina ceții, abia vedea la cîțiva pași. Înainta orbește.

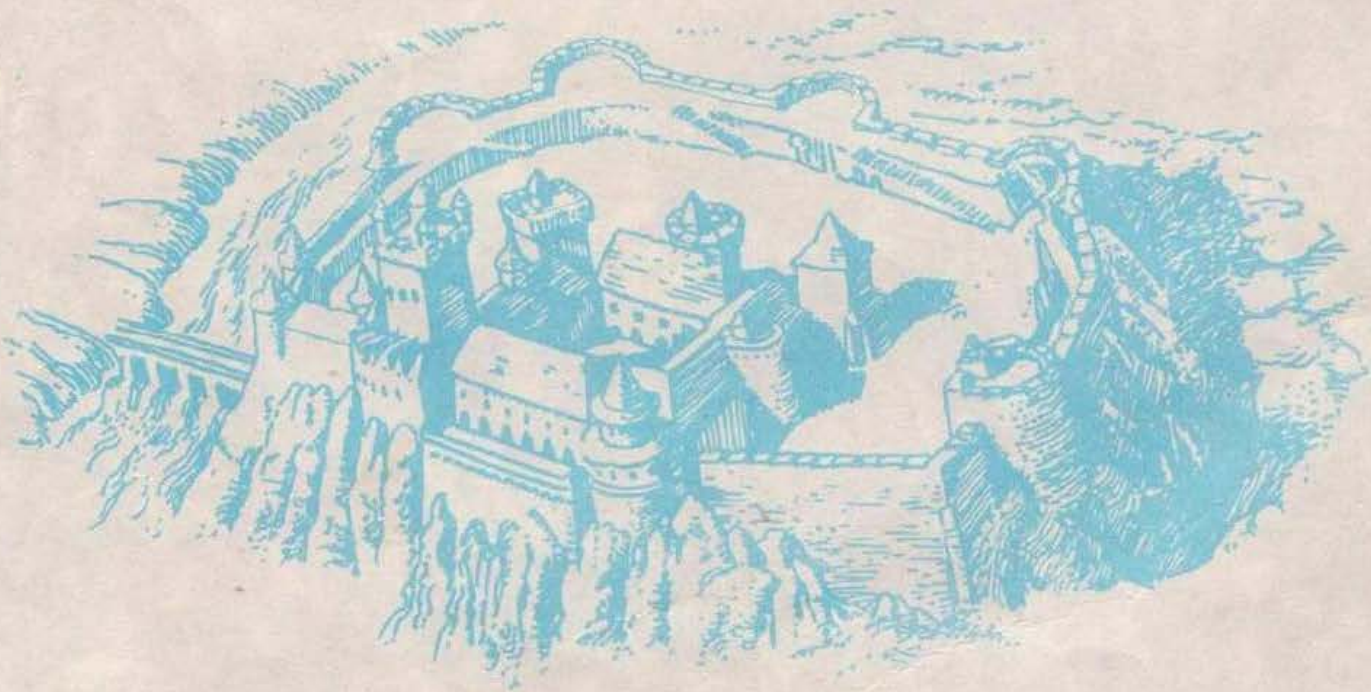
Și, deodată, duciunile romanilor au răsunat prelung. Tunurile au început să bubuie. Iar din adăposturile lor, românii au tăbărit asupra dușmanilor. Pe mulți i-au ucis. Pe alții i-au împotmolit în mlaștina cu sloiuri de gheață. În vârtejul luptei, Ștefan voievod însuși s-a bătut, drept ca un Făt Frumos cu zmeii. Și conducea bătălia și se lupta în fruntea ostașilor săi. Mulți dușmani fost-au zdrobiți de buzduganul lui. Dar, înaintînd mult în mulțimea turcilor, unul a repezit sulita asupra lui. Sărind cu calul, a scăpat neatins și a continuat să dea cu spada în dreapta și în stînga. Zărindu-l prin ceață, mai mulți turci s-au năpustit asupra-i. Ștefan i-a răpus. Dar, deodată, un turc a înfipt sulita în calul voievodului, drept în piept. A săltat cu deznădejde bietul armăsar și repede s-a prăbușit, cu călăreț cu tot. Vreo zece turci s-au repezit atunci asupra voievodului, să-l străpungă cu sulitele, ori iataganele.

Dar oștenii din straja domnească l-au apărut cu toată vitejia, doborînd vrăjmașii toți.

Printre cei care loveau cu ghioaga în turcime s-a aflat și oșteanul Șoiman al lui Burcel. El a fost cel care l-a ajutat pe vodă să încalece pe un alt cal adus, în graba mare, de un slujitor.

Dar cînd se depărta de voievod, un turc a ieșit cu iataganul pe la spate și a tăiat brațul drept al lui Șoiman. Și l-ar fi ucis dacă în acel moment n-ar fi sosit un pîlc mare de români care au respins pe turci și au salvat viața lui Șoiman al lui Burcel. Brațul lui drept a rămas însă acolo, pe locul bătăliei, printre cadavrele dușmane, în zăpada înroșită de sînge.

Bătălia de la Vaslui a fost o strălucită biruință românească. Soliman pașa, cu armata, cîta i-a mai rămas, s-a întors, în țara lui. Asemenea rușinoasă înfrîngere nu mai suferise, pînă atunci, nici un alt mare general turc.

M OVILA LUI ȘOIMAN AL LUI BURCEL

n altă zi, aflîndu-mă iar la plimbare cu micii mei prieteni, a venit vorba despre Ștefan cel Mare. Cum i-am rostit numele, Oana m-a și întrebat:

— De ce-i spune „cel Mare?”

— Pentru că a fost cel mai viteaz, mai drept, mai măreț, mai bun și mai iubit voievod al acestei părți din țara noastră care se cheamă Moldova. V-am povestit despre lupta de la Vaslui. Acum să vă povestesc o altă întîmplare cu Ștefan vodă cel Mare.

Într-o zi de sărbătoare, domnul Ștefan cel vestit, domnul cel nebiruit, umbla prin țară să vadă cum trăiesc oamenii. Pe un deal a întîlnit un om: ara, cu un plug tras de un singur bou. Mirat, vodă s-a apropiat de dînsul și l-a întrebat: „Cum te cheamă, omule?” „Șoiman, măria ta, Șoiman al lui Burcel”. „De ce ari în zi de sărbătoare, cînd toată lumea se odihnește ori se veselește, cu cîntece, la horă?” „Sînt om sărac, măria ta, și invalid”. „Da?... se miră iar voievodul, văzînd că, în adevăr, Șoiman nu avea mîna dreaptă. Unde-ai pierdut mîna?” „Apăi, în focul luptei la Vaslui, măria ta, mi-a căzut

ghioaga din mîna de o sabie păgînă; dar n-a căzut numai ea, a căzut și mîna mea cu turcu-alătura. Ciung fiind, nu pot munci ca lumea. De aceea am ajuns sărac: n-am nici boi, nici plug. M-am rugat de cei bogați, dar n-au vrut să-mi împrumute un plug. Atunci, așa ciung cum mă vezi măria ta, am prins un bou dintr-o cireadă furată de tătari, iar un om bun la inimă mi-a împrumutat plugul. Mi l-a dat însă numai pentru ziua asta, de sărbătoare, cînd el se odihnește. De aceea, măria ta, îmi ar ogorașul acum, în zi de sărbătoare”.

Ștefan vodă a ascultat povestea lui Șoiman și, cum era om drept și iubitor de popor, a grăit: „Șoimane, ia punga aceasta și cumpără-ți plug cu șase boi, iar dealul acesta ți-l dăruiesc ție tot, ca să-l ai de plugărie”. „Mulțumesc, măria ta, s-a închinat Șoiman în fața lui vodă, punînd genunchiul la pămînt; ești bun și darnic. Mulțumesc și mă bucur că voi avea de unde să-mi scot pîinea cea de toate zilele. Rău îmi pare însă că nu mai pot merge la război. Numai cu stînga nu pot trage cu arcul. Și nici ghioaga n-o mai pot mînuî, cu vîrtute”.

Cînd a rostit cuvîntul război, voievodul Ștefan și-a amintit că-l cunoștea pe Șoiman din bătălia de la Vaslui. L-a îmbrățișat și i-a zis: „De folos țării tot poți fi, Șoimane. Pentru că eu ți-am dat în stăpînire acest deal, ca în vîrfu-i să te-așezi ca stejar să priveghezi, și dușmanii de-i vedea, c-au intrat în țara mea, tu să strigi cît îi putea: Săi, Ștefane, la hotară, c-a intrat sabia-n țară! Atunci eu te-oi auzi, ca un zmeu m-oi repezi și nici urmă-a rămînea de dușman în țara mea”.

Și în adevăr, deși invalid, Șoiman Burcel a fost de mare folos țării. Pe atunci semnalele de primejdie se dădeau prin focuri mari aprinse pe vîrfuri de movile și dealuri. Iar Șoiman a vegheat cu strășnicie, în vîrfurile dealului unde-și avea acum ogorul. De cîte ori a zărit focurile aprinse pe dealurile dinspre hotare a aprins și el foc, făcînd ca vestea despre primejdia dușmană să ajungă repede la Suceava, la curtea domnească. Să afle Ștefan vodă și să sară cu oastea la hotare, să apere țara.

POVESTEA MĂTUȘII FLOAREA DIN VRANCEA

În altă zi, a venit iar vorba despre Ștefan cel Mare și am zis:

În vara aceea cumplită, Moldova fusese prădată și arsă de armia lui Mahomed Cuceritorul. Ștefan vodă pierduse floarea oștirii în bătălia de la Războieni. Cu mare durere în inimă, a pornit prin țară, de la Cetatea Neamțului la a Sucevei, din munte în șes, să adune alți ostași: feciori de boieri, păstori, orășeni, țărani. Cu ei și-a încropit oaste nouă, ca să-l alunge pe sultanul Mahomed din țară.

Deci, umblînd așa prin Moldova, Ștefan voievod a ajuns și în acea parte a țării numită Vrancea. Aici a întâlnit mulți flăcăi doriți să ia arma și să sară la luptă întru apărarea țării.

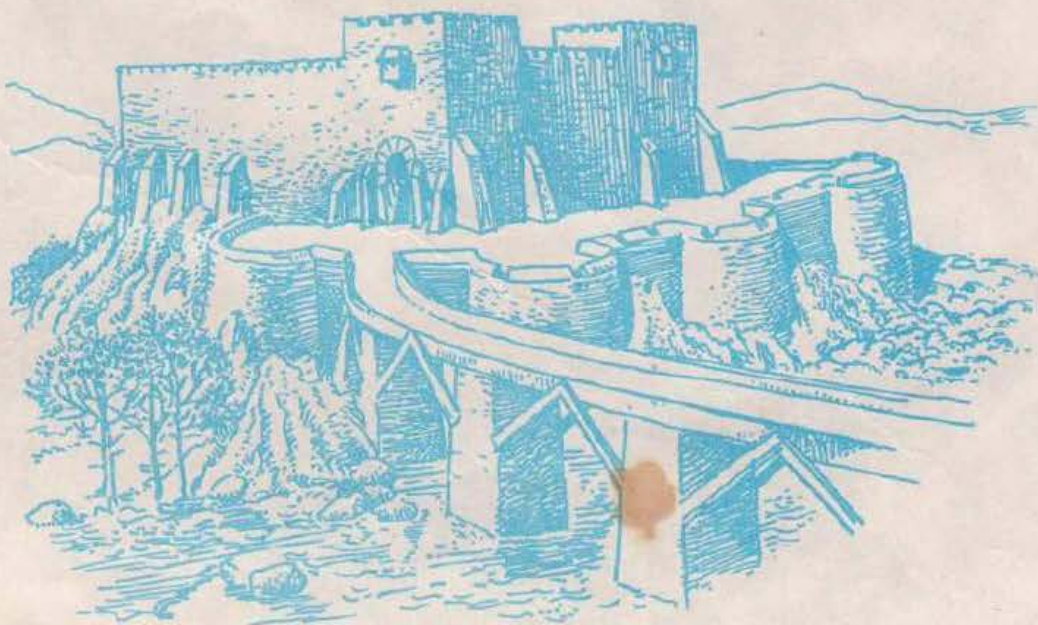
Printre flăcăi, s-a înfățișat însă și o femeie mai în vîrstă. Ea a vorbit așa:

„Măria ta, pe mine mă cheamă Floarea. Oamenii îmi spun Vrîncioaia, pentru că, de cînd mă știu, cutreier cu turma de oi acești

munți ai Vrancei. Nu mai am bărbat; a pierit, săracul, în lupta cu tătarii, precum vei fi aflat și măria ta”.

„Am aflat, mătușă Floarea, și l-am cîstit după cuviință, ca pe un viteaz”. „Mulțumesc, măria ta. Dar nemaivînd bărbat m-am făcut eu băciță”. „Îți laud vrednicia, Floareo. Și spune ce dorință ai, ca să te mîngîi de pierderea soțului?” „Doresc, măria ta, să iei la oaste și feciorii mei”. „Cîți ai?” „Șapte. Toți ciobani voinici: mezinul a împlinit șaptesprezece ani, cel mai mare treizeci. În întîlnirile cu fiarele care atacă turma, toți au învățat să se bată. Ia-i, măria ta, că ți-or fi de folos în înfruntarea cu Mahomed sultan”. „Dar unde ți-s flăcăii, mătușă Floare?” „În munte, la stîină. Sun din bucium și pogoară, îndată”. „Bine, mătușă: cheamă-i”, a surîs, bucuross Ștefan vodă.

Mătușa Floarea Vrîncioaia a dus buciumul la gură și a suflat tare, scoțînd sunet înalt și turuit, cînd dulce, cînd aspru, cînd

legănat, cînd repezit. Îndată i-a răspuns un bucium de pe un pisc de munte; i-a răspuns cu alt glas și cu alt fel de turuituri, înțelese de mătușa Floarea, care a și lămurit: „El e mezinul. Pogoară îndată”.

Ștefan vodă a așteptat pînă au sosit în sat cei șapte feciori vrînceni. A lăudat voinicia, frumusețea lor bărbătească, blîndețea și mai ales dorința lor de a lupta pentru libertatea țării. Și pe cînd mătușa Floarea urca în munte, la stîină, să păzească ea oile, voievodul, cu cei șapte feciori, adăugați la miile de oșteni veniți din toate părțile țării, și-a urmat

calea întru întîmpinarea lui Mahomed sultan. L-a ajuns la Dunăre și l-a lovit cu toată puterea, alungîndu-l din țară. Feciorii Vrîncioaiei s-au purtat vitejește, doborînd în luptă mulți dușmani.

După biruință, Ștefan cel Mare a venit iar în Vrancea, și a mulțumit încă o dată mătușii Floarea pentru ajutorul dat. Apoi i-a răsplătit, precum se cuvenea, pe cei șapte feciori; fiecăruia i-a dat cîte un munte, să-l stăpînească, să-și pască turmele prin poienile lui și să-l apere în ceas de primejdie, împreună cu întreaga țară.

B RAȘOVENII ȘI ȘTEFAN CEL MARE

— „Oi știți, dragii mei, că în țara noastră există un oraș numit Brașov. Da?”

— Da, da! Știm, au răspuns în cor Oana, Dorina și Andrei.

— Mai demult, el a fost un oraș-cetate, înconjurat cu ziduri groase și cu turnuri înalte, de apărare. În cetatea Brașovului trăiau pe atunci, pe lângă români și sași. Ei erau meșteri dibaci în felurite meserii. Aveau ateliere mari, unde făureau, cu multă iscusință, unelte, arme, mobilă frumoasă, încălțăminte, șei, hamuri, stofe, bijuterii scumpe. Deci erau: fierari, armurieri, tâmplari, cizmari, croitori, jocari, bijutieri. Mărfurile, adică obiectele lucrate în ateliere, sașii le vindeau, împreună cu negustorii români, în multe orașe și sate din țara noastră. Putem spune că meșterii sași din Brașov, ca și cei din alte cetăți-orașe ca Sibiu, Bistrița, Sighișoara, Cluj, erau oameni bogați. Harnici și buni gospodari, brașovenii și-au întărit orașul cu ziduri groase de piatră și cu multe turnuri înalte, numai bune pentru apărarea împotriva oricăror primejdii. Înăuntrul cetății, pe lângă ateliere și prăvălii, au zidit case solide, primăria și o biserică mare și foarte înaltă, numită Biserica Neagră.

Bine-i să știți că meșterii brașoveni au vândut mărfurile lor și multor voievozi români. Le-au vândut mai ales arme: săbii, paloșe, arcuri, halebarde, platoșe, coifuri, salije, scuturi. Așa că, în lupta lor împotriva turcilor ori a tătarilor, voievozii noștri au fost ajutați și de meșterii sași. De pildă Ștefan cel Mare a avut mulți prieteni printre brașoveni. Le trimitea grîu sau turme de vite și aducea din Brașov arme, haine frumoase, podoabe de aur și argint.

Cînd au auzit că asupra Moldovei s-a năpustit sultanul Mahomed Cuceritorul, cu un puhoi de soldați, trei tineri brașoveni: Petru, Hans și Herman, au încărcat două-

sprezece căruțe mari cu arme: arcuri, paloșe, scuturi. Și, în grabă, au trecut în Moldova, pe la Oituz. Pe drum au întâlnit o ceată de turci prădalnici, care au sărit să le ia căruțele cu arme. Dar cei trei tineri s-au bătut strașnic, pînă le-a venit în ajutor un pîlc de români și i-au alungat pe acei turci prădalnici. Sosind înaintea lui Ștefan vodă, cei trei tineri au ingenuncheat, iar Hans a grăit: „Meșterii brașoveni au aflat de năvala armatei turcești și ei știu că oastea mării tale are mare nevoie de arme”. „Adevărat”, a spus voievodul. „De aceea noi am grăbit la măriă ta, cu aceste douăsprezece căruțe încărcate cu scule de război” a adăugat Hans. „Vă mulțumesc, meșterilor!” a zîmbit Ștefan vodă. Dar, în ceasul acesta greu cînd țara ni-i pîrjolită, nu am cu ce vi le plăti”. „Nu-i bai, măriă ta, a zis Petru. Noi socotim că, luptînd pentru libertatea Moldovei, măriă ta luptă și pentru apărarea Transilvaniei și deci și pentru apărarea noastră, a brașovenilor. Conducătorii noștri spun că mare noroc am avut noi, cei din cetatea Brașovului, că pe acest pămînt românesc s-au născut conducători viteji ca măriă ta. Ești un adevărat scut pentru noi toți cei doritori de libertate. De aceea îți dăruim aceste arme. Și dacă mai ai nevoie, mai aducem. Iar atunci cînd va fi pace și țara se va întrema, ne vom socoti noi asupra prețului”.

În adevăr, Ștefan vodă a mai cerut încă pe alîtea căruțe cu felurite arme. Iar după ce turcii au fost alungați și pacea s-a așezat în țară, voievodul a trimis meșterilor brașoveni turme de vite, putini cu miere și multe roți de ceară.

Așa se ajutau între dînșii oamenii din acea vreme, ca să-și poată apăra țara și libertatea, să trăiască și să muncească în liniște, în prietenie.

BĂTĂLIA DIN CODRII COSMINULUI

ai, cîte întîmplări minunate s-au petrecut în istorie! o auzii într-o zi pe Oana. Cînd o să le aflu oare pe toate? Că eu pe toate vreau să le știu.

Dorința asta m-a îndemnat să mai istorisesc încă o întîmplare de pe vremea lui Ștefan vodă cel Mare. Și am început:

— Măi copii, după ce i-a cumînțit pe tătari, pe turci și pe alți dușmani care cutezaseră a lovi țara, Ștefan vodă avea liniște la hotare. Toți vecinii îi erau acum prieteni. Așa că se odihnea, tihnit, în casa lui domnească din Suceava. Se bucura de belșugul țării și de pace. Dar iată că într-o zi, spre toamnă, vine o veste rea: regele polonilor, numit Ian Albert, trece hotarul de la miazănoapte, cu oaste mare. Ștefan vodă repede trimite sol, înaintea lui, pe logofătul Tăutu să-l întrebe: „Unde te duci cu oastea, mărite rege?”

Iar acel rege Ian Albert răspunde, cu glas mieros și cam prefăcut: „Să mă bat și eu cu sultanul turcilor. Spune-i lui Ștefan vodă să-mi dea voie a trece prin țara lui, că nimica n-o să-i stric și nici o pagubă n-o să-i fac”. Atunci, logofătul Tăutu a zis, cu dojană: „Era mai bine, mărite rege, să ceri voie de a trece hotarul. Că aici nu-i țară pustie, ci țară românească, apărată de viteji”.

Așa a vorbit solul. Dar acel rege trufaș l-a pedepsit pe Tăutu, punîndu-l în lanțuri.

Auzind de asemenea purtare, Ștefan vodă s-a supărat foarte tare: „Dacă n-ar fi îngîmfat și ne-ar fi spus că vrea să se bată cu sultanul, îl ajutam și noi, bucuroși. Că sultanul are, de mult, gînd rău asupra noastră. Iar dacă ne-a arestat solul, pe logofătul Tăutu, înseamnă că nu vine ca prieten asupra noastră. Deci du-te și tu, vornice Boldur, sol la Ian Albert și întreabă-l: „Cum îți

îngădui să treci prin Moldova așa, ca prin țara nimănui? Cum de cutezi să-mi arestezi solul, cînd solia e un lucru sfînt? Te povățuim să te întorci în țara ta. Că dacă vii cu gînduri mișele, ți le-om scoate noi din cap, cu ascuțiș de spadă”...

Boldur s-a dus sol la Ian Albert, iar Ștefan vodă a poruncit oștenilor să fie gata de luptă.

Dar, în loc să asculte sfatul și să se întoarcă acasă ori să se ducă spre împărăția turcului, cum spusese, acel rege trufaș a înconjurat cetatea Sucevei și a început s-o asalteze. De ce? Pentru că voia să-l alunge pe Ștefan vodă și să pună stăpîn în Moldova pe un frate al lui. Ticăloasă socoteală!

Dar românii, în frunte cu Ștefan vodă, s-au apărat bine în Suceava. După cîteva săptămîni regele Albert a văzut că pierde prea mulți soldați în luptă. Dar, mai ales, cînd a înțeles că oastea românilor îl împresoară, el s-a înspăimîntat. A trimis vorbă lui Ștefan, zicînd: „Mă întorc în țara mea, dacă nu mă ataci pe drum”.

„Nu vei fi atacat, a zis Ștefan, dacă juri că te vei întoarce tot pe drumul pe care ai venit. Să nu te abați nici un pas. Să nu mai pustiești și alte părți ale țării”.

De voie, de nevoie, regele Ian Albert a jurat.

De jurămînt însă nu s-a ținut. A luat-o pe alt drum. Ba, a dat voie soldaților să facă jafuri și nelegiuiri mari, mari de tot.

„Așa ți-i vorba? a zis atunci Ștefan vodă. Te-nvățăm noi minte, îngîmfatule și călcătorule de jurăminte!... Vornice Boldur, pedepsește-l cum te pricepi mai aspru”.

„Lasă-l în sama mea, mărite voievoade! Ceea ce o păți cu nimeni n-o împărți”.

În vremea aceasta regele Ian Albert se bucura că se apropie de hotar teafăr și cu pradă multă.

Si, iata eu, dupa ce a patruns adinc
intr-o padure, numita Codrul Cosminului,
stejarii, fagii si brazii cei inalti au prins a se
prabusii peste oastea lui, ca un potop. Fie-
care arbore prabusit strivea zeci de osteni
de ai navalitorului.

Cum se intimpla minunea asa?

De ce se prabusseau copacii?

Pai, inca dinainte de apropierea ostirii
ingimfatului rege, ostasii romani taiasera
tulpinile copacilor; dar nu de tot. Li lasasera
asa, numai intitinati. Si cind vornicul Boldur
a dat semn de bucium, au iesit din frunzare
si au prabusit toti copacii peste acei doritori
de a pradă si cuceri tari straine.

Vai, vai, ce mai prapad a fost acolo! Mii
de ostasi si de capitanii de cei mai mari au
fost nimiciți de tulpini si ramuri. Si s-a facut
o valmaséală si o zapăceală, ca nimeni nu-i
mai dădea de cap. Mulți din cei scăpați cu

viața au cazut prizonieri in minnie romanii-
lor.

Cu mare greutate regele Ian Albert a
scapat cu fuga. Fugind ca un fricos se vede
ca s-a tamăduit de ingimfare.

„Ce facem cu prizonierii, vornice Bol-
dur?” a intreat un capitan. „Eu zic sa-i pui
la plug, sa ari cu ei locul unde a fost codrul,
sa sameni ghinda ca sa creasca la loc arbo-
rii doboriti din pricina lor”.

Capitanul a implinit porunca vornicului
Boldur. Pe locul arat de fostii osteni ai rege-
lui Ian Albert, a crescut un stejăris falnic,
cărui oameni i-au zis Dumbrava Roșie, in
amintirea singelui varsat in batălia de la Co-
drii Cosminului.

Iaca asa a stiut Ștefan vodă si romanii
lui sa pedepsească pe cei pradalnici, pe cei
ingimfati si calcători cuvintului dat.

În vremea lui Ștefan vodă cel Mare au trăit mai mulți români de ispravă. Ei au săvârșit mari vitejii în lupta cu dușmanii. Unul dintre aceștia a fost Pavel Cneazul. El s-a născut și a copilărit în acea parte a țării noastre care se numește Banat, care, pe atunci, era stăpînit de regele Ungariei. Părintele lui Pavel era cneaz, adică un fel de judecător și conducător al mai multor sate. S-a bătut de multe ori cu turcii năvălitori în țara noastră. Turcii prădalnici l-au sărăcit: i-au ars casa, i-au luat vitele. Așa că Pavel a copilărit muncind din greu. Munca l-a făcut și mai voinic. A ajuns un flăcău înalt și vînjos, cu brațe ca de oțel, mai puternic decît zece bărbați de rînd. Ca să aibă din ce trăi, s-a făcut morar. I-a rămas însă numele de cneaz. Se spunea: „La moară la Pavel Cneazul”. Și toți din sat și satele din jur știau că avea atîta putere, încît ridica piatra de moară și o purta ca pe o tavă de lemn.

Odată, s-au oprit la moara lui Pavel Cneazul doi căpitani de ai lui Matei Corvin, regele Ungariei. Le-a plăcut cum arăta moara: mare, bine orînduită, curată; iar măcișul, mărunț și plăcut mirositor. Dar, mai ales, i-a bucurat înfățișarea voinică a flăcăului. Au spus: „Morarule, nouă ni-i cam foame”. Pavel le-a frămîntat la repezeală pîine din făină albă ca omătul. Și pînă să se coacă, a aruncat crîsnicul în gîrla morii, a prins vreo doisprezece crăpceni, i-a curățat, i-a presărat cu sare și i-a fript pe jăratec. Apoi, împreună cu pîinea caldă și cu o scăfiță de mujdei, i-a adus în fața oaspeților, pe masa de scîndură groasă.

„Bravo, morarule; ești harnic, omenos și darnic. Te lăudăm și-ți mulțumim pentru ospetie. Te rugăm însă să ne dai și cîte o cană de apă rece”. „Îndată!” a zis Pavel. Și-ntr-un minut a și venit cu două căni pline cu apă.

așezate pe o piatră de moară, pe care o purta ușurel, ca pe o tavă de aramă.

Văzînd atîta putere, cei doi s-au crucit: „Măi, măi... așa ceva nu s-a mai văzut”... Pe urmă, după ce s-au vorbit între ei, l-au sfătuit: „Lasă moara în sama altcuiva, flăcăule, și hai cu noi la oștire; să luptăm împotriva turcilor. Că de voinici ca tine are mare nevoie oștirea noastră”. După ce a chibzuit bine, Pavel le-a urmat sfatul. Mai cu seamă că avea el o răfuială veche cu acești dușmani prădalnici. În oștire s-a făcut repede cunoscut prin îndrăzneala, puterea și vitejia lui. Despre isprăvile lui în luptă a auzit și regele Matei Corvin. L-a chemat la dînsul. S-a minunat de înfățișarea și de purtările lui. L-a făcut căpitan de oaste. Iar el și-a adunat ostași, mai ales dintre românii din Banat și Transilvania.

Cînd asupra țării a năvălit o mare armată turcească, Pavel Cneazul, cu oastea lui de români, i-a ieșit înainte, la locul numit Cîmpul Pîinii. Deși turcii erau de cinci ori mai mulți, Pavel n-a dat înapoi. Cu puterea lui uriașă lupta și cu două spade: în fiecare mînă cîte una. Dușmanii care scăpau de spada din dreapta, cădeau răpuși de cea din stînga. Văzînd atîta putere și îndemînare, turcii s-au îngrozit și au luat-o la fugă, ascunzîndu-se care pe unde putea.

La sfîrșitul acelei bătălii, ostașii lui Pavel Cneazul au încins un mare ospăț. Se zice că, în toiul veseliei, Pavel ar fi jucat bătăuță, împovărat cu trei turci: pe unul îl ținea la subsuoara stîngă, pe altul sub cea dreaptă, iar pe al treilea în dinți.

Foarte bucuros că are un oștean atît de strașnic, regele Matei Corvin l-a făcut voievod al Banatului și l-a socotit ca pe unul din cei mai vrednici și mai apropiați sfetnici ai săi.

UN VOIEVOD CĂRTURAR, CTITOR LA CURTEA DE ARGES

ulți dintre cei care au condus țara noastră s-au îngrijit, dragii mei, ca meșterii cei mari să construiască cetăți, case și alte ziduri mărețe. Adică s-au îngrijit să împodobească țara și să facă viața oamenilor mai ușoară și mai plăcută.

Acum vreau să vă povestesc despre un voievod care a înălțat una din cele mai minunate ziduri din țara noastră și chiar din alte țări: mănăstirea din Curtea de Argeș.

Acest voievod s-a numit Neagoe Basarab. El a fost un voievod bun și un mare înțelept.

Povestea spune că mănăstirea Curtea de Argeș a zidit-o meșterul Manole și cu prietenii săi, cei nouă meșteri mari, calfe și zidari. Voievodul a dorit ca această zidire să nu aibă pereche în lume. Adică să n-o întrecă nici una în măreție, bogăție și frumusețe. Fiind foarte, foarte talentați, meșterii s-au străduit din răspuțeri și i-au împlinit dorința. Au înălțat-o din cărămidă și piatră albă, minunat sculptată. Sculptată cu figuri și flori, ca o broderie. I-au făcut turlă înalte, elegante, din care două sînt răsucite, ca într-un fel de dans, cum nu se mai află nicăieri. Au încins-o cu un brîu de piatră albă, împletit cu trei vițe, brîu pe care l-au poleit

cu aur. Ferestrele le-au încadrat cu rame minunate sculptate. Sub streșină au pus zeci de păsărele de bronz, cu cîte un clopoțel în cioc; iar cînd adie vîntul acei clopoțeli sună dulce, că parcă păsărelele ar fi vii și ar ciripi. În interior au înălțat coloane drepte, înflorate, cu frunze și flori de felurite culori. Pe dinăuntru au zugrăvit-o cu chipuri și desene măiestrite, iar pe dinafară multe părți le-au poleit cu aur. Văzînd-o, lumea se minuna de atîta bogăție și strălucire.

Că în adevăr strălucea atît de tare încît, cum se zice în poveste, la soare te puteai uita, dar la această zidire, ba.

Dar ca s-o poată termina, se spune că Neagoe Basarab și-a cheltuit toți banii, iar soția sa, doamna Despina, a trebuit să-și vîndă giuvaericelele, adică salbele, inelele, cerceii, brățările pe care le purta ca doamnă a țării.

Vedeți voi, copiii mei, cum acest voievod Neagoe Basarab și doamna Despina au făcut tot ce au putut ca să înfrumusețeze țara. Ei știau că atunci cînd privesc lucruri frumoase, mărețe, oamenii simt mare plăcere, li se încălzește inima și se fac ei înșiși mai vrednici, mai buni și mai frumoși.

fost, dragii mei, un voievod care se numea Radu de la Afumați. Soția lui s-a numit Ruxandra și era fiica lui Neagoe Basarab, despre care am vorbit noi. Acest Radu vodă s-a arătat a fi mare viteaz, iubitor de țară și libertate.

Deși a condus țara numai vreo sase ani, a dat multe lupte. Cu cine? Cu Mehmet beg, un turc foarte ambițios, viteaz și el, care voia să stăpânească Țara Românească și s-o turcească.

Una din aceste lupte a dat-o în apropiere de satul Grumazi. Dușmanul a venit cu mulți soldați, îndârjiți și hotărâți să-l biruie pe Radu voievod. Deși avea mult mai puțini ostași, voievodul român a știut să-i însuflețească în bătălie, ca să nu se lase răpuși.

Bătălia a început în zori, cu o ploaie de săgeți, trase dintr-o parte în alta. Ostenii s-au apărat cu scuturile, dar destul de mulți au fost răniți, iar vreo sută au pierit de săgeată turcească.

Printre cei răniți s-a aflat și căpitanul Pîrvu, om de mare încredere al voievodului. Lovit de săgeată, a căzut de pe cal și nepuținându-se ridica de jos, într-un iureș vijelios, turcii l-au prins și l-au dus în fața lui Mehmet beg, dușmanul lui Radu voievod. „Căpitane, i-a zis turcul, dacă vrei să scapi cu viață, treci la legea turcească”.

Căpitanul Pîrvu s-a uitat lung la dușmanul său și al țării, apoi a întrebat: „Cu ce mă aleg dacă trec la legea voastră?”

A grăit Mehmet beg: „Te fac pașă, adică general în oastea mea, să luptăm împreună împotriva lui Radu voievod. Căci, biruindu-l, îi iau și tronul și viața”.

Căpitanul Pîrvu l-a măsurat pe Mehmet beg, din cap pînă-n picioare, și a zis: „Eu îmi iubesc voievodul și țara mea, românească, iar în cuvîntul dușmanilor nu mă încred”.

Atunci Mehmet beg a rînjit și a zis, cu mare trufie: „Vrei să știi ceva? Și eu am fost român”. „Cum, adică?” a întrebat Pîrvu cu

uimire. „Am fost fiu de domn, văr cu Radu voievod. M-au răpit oamenii sultanului, de cînd eram mic, și m-au făcut ienicer. Pentru că eram mai deștept ca alții, am ajuns repede căpitan și beg, comandant al cetății Nicopole. Iar acum, după ce-l birui, căci am să-l fac bucățele pe Radu, înțeleptul sultan Soliman Mărețul mă pune pașă, adică stăpîn peste Țara Românească. Și pașă fiind eu, fac țara pașalic”.

Asemenea vorbe cumplite nu l-au speriat pe căpitanul Pîrvu. „Mehmet beg, a zis el, de ce ne privești cu atîta ură?” „Pentru că așa m-au învățat trei dascăli: cel de religie, cel de călărie și cel de luptă cu iataganul. Ei mi-au sădit în suflet ura împotriva neamului meu și patima puterii. Vreau să ajung stăpînul Țării Românești. Ai înțeles, căpitane Pîrvu?” „Am înțeles, Mehmet beg, dar rău îmi pare că ți-i sufletul înnegrit de ură. Totuși te povățuiesc să aștepti sfîrșitul acestei bătălii. Că, uite, tu mă judeci pe mine aici, pe acest dîmb, iar jos, pe vale, Radu și vitejii lui se bat de zor”.

Vorba asta l-a cam încurcat pe Mehmet beg. Mai ales că românii îi izbeau pe turci cu inversunată putere. Îngrijorat, turcul a sărit pe cal, ca să se repeadă în luptă. Dar, în clipa cînd a dat pîteni calului, căpitanul Pîrvu, deși se afla jos, rănit și plin de sînge, a înfăcat o sulită și a vîrit-o între picioarele calului. Acesta s-a împiedicat, s-a răsturnat, iar pe Mehmet beg l-a aruncat cît colo, în niște mărăcini. Pînă să se ridice de jos, să-și oprească sîngele din zgîrieturile de pe față, pînă să i se aducă alt cal, Radu vodă cu oastea lui a înaintat multe sute de pași, a rupt șirurile dușmane și a ajuns aproape de movila unde se afla Pîrvu. Văzîndu-se în primejdie, Mehmet a zbughit-o la fugă: „Stai, begule, să ne luptăm! ... Unde fugi?”

Dar Mehmet galopa de sfîrșiau potcoavele calului, lăsînd biruința în mîna lui Radu vodă de la Afumați.

IMPĂCAREA DINTRE PETRU RAREȘ ȘI SULTANUL SOLIMAN CEL MĂREȚ

În vremurile de demult țara noastră a fost condusă și de un voievod numit Petru Rareș. Trebuie să știți, dragii mei, că era fiul lui Ștefan cel Mare. Moștenise de la părintele său vitejia, bărbăția în luptă și înțelepciunea în ocîrmuire. Toți se minunau de frumusețea și de vorba lui iscusită. De asemenea, inima lui bătea cu mare dragoste pentru țară. A cîrmuit poporul bine și cu dreptate. În războaiele purtate cu dușmanii, a cîștigat strălucite victorii. Dar cînd asupra țării a venit, cu armată multă, sultanul Soliman cel Măreț, boierii l-au trădat pe vodă Rareș. Ei au deschis porțile cetății Suceava și l-au primit pe Soliman. Acesta a pus domnitor peste țară pe unul din boierii trădători, cu scopul de a-l prinde pe Petru Rareș și a-l ucide. Ce-a făcut Rareș, în asemenea primejdie? S-a adăpostit într-o cetate din munți, numită Ciceu. Dușmanii l-au urmărit îndeaproape. Dar el a închis porțile cetății și, cu straja credincioasă lui și doamnei Elena, s-a apărut acolo mai bine de un an. În acest timp a aflat că domnitorul pe care sultanul Soliman cel Măreț, în înțelegere cu trădătorii, îl lăsase în Suceava, jefuia și batjocorea țara și se purta foarte rău cu poporul. Și atunci ce a făcut Petru Rareș? S-a sfătuit cu doamna Elena, care i-a zis: „Altă scăpare pentru țară nu-i, măria ta, decît să te împaci cu sultanul”. „Așa gîndesc și eu; dar pentru asta trebuie să mă duc la el, în palatul lui”. „E cu primejdie, măria ta: ca și cum te-ai băga, de bună voie, în gura leului. Știi doar că sultanul a jurat să te strivească în copitele calului”... „N-am încotro, doamnă. Trebuie să mă duc!”...

Și lăsînd-o pe Elena doamna să conducă apărarea Ciceului, Rareș s-a îmbrăcat ca slujitor, a luat cu el multe pungi cu galbeni, a ieșit pe ascuns din cetate și, cu nume schimbat, a călătorit pînă la Istanbul, la palatul sultanului.

Pe drum a trecut prin multe peripeții. Și de multe ori era să-și piardă viața. Dar îndrăzneala și dibăcia l-au scos la liman.

Cînd a ajuns la palatul sultanului, s-a îmbrăcat în straie domnești și s-a arătat unui slujitor, zicînd: „Sînt Petru vodă Rareș de la Moldova și doresc a vorbi cu măritul sultan”.

Slujitorului turc nu-i venea să creadă: „De unde vii? Ai căzut din senin? Te vîr la închisoare”...

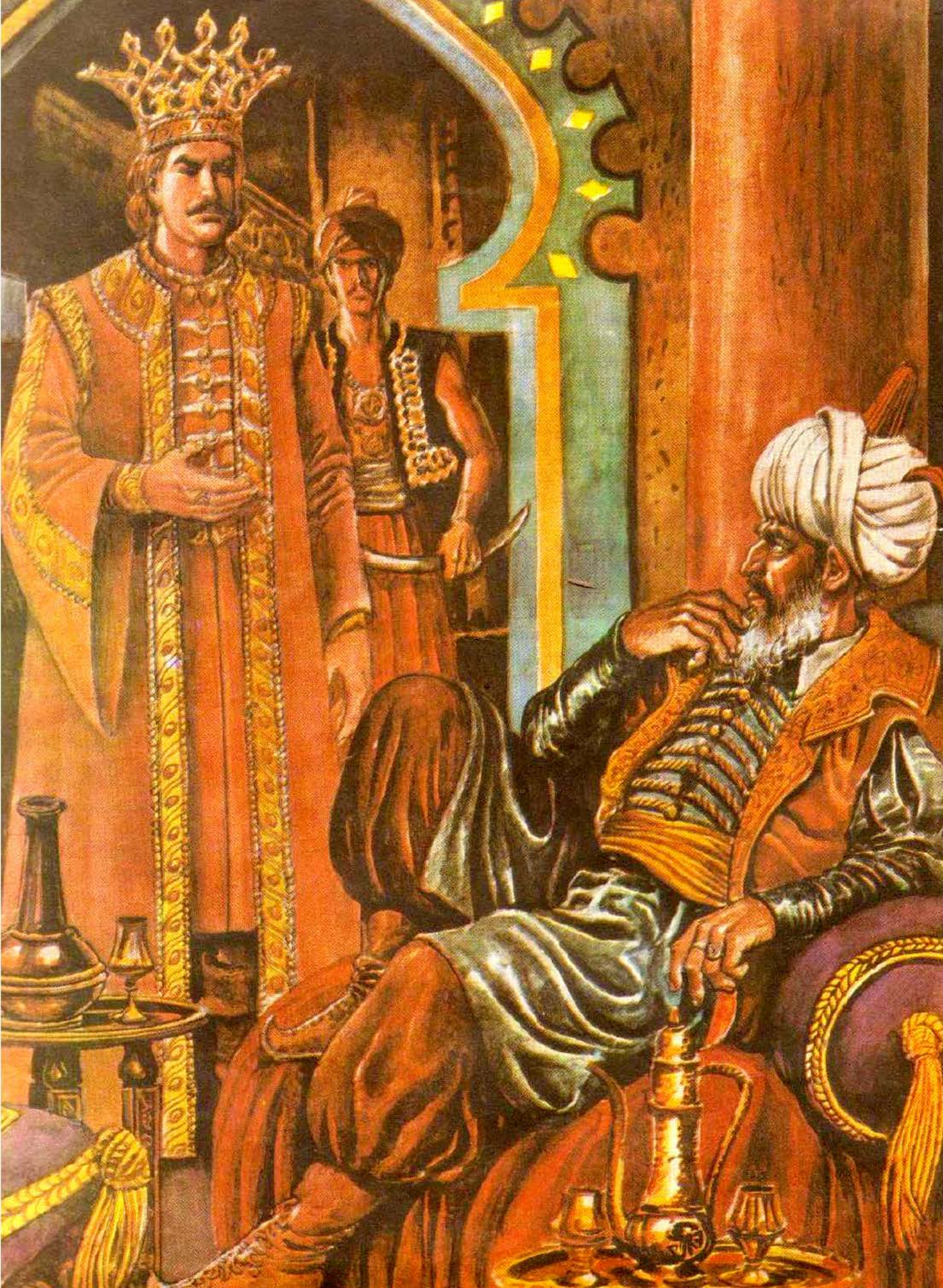
După multă tîrguială, după ce a primit o pungă cu galbeni, acel slujitor turc l-a înfățișat sultanului pe vodă Rareș.

„Cum ai ajuns aici? se arată uimit și furios sultanul. N-ai auzit de jurămîntul meu?” „Am auzit, a spus Petru Rareș. Dar mai știu că măria ta ești nu numai viteaz, ci și foarte înțelept. Nu cred că ai să mă strivești în copitele armăsarului, înainte de a-mi asculta păsul, pentru care am venit la măria ta”.

În adevăr, văzîndu-i înfățișarea plăcută, frumoasă, ținuta demnă, bărbătească, auzîndu-i vorba meșteșugită, înțeleaptă, Soliman sultan și-a înfrînt furia și l-a ascultat.

Petru vodă a vorbit despre nevrednicia domnitorului pus în Suceava, despre mișeliile lui cele multe și păgubitoare norodului, despre suferințele țării. Și a încheiat vorbirea cam așa: „Mai multe foloase ai avea, mărite sultan, din prietenia și pacea cu țara mea, decît din uciderea mea și din jefuirea norodului român. Eu mă dăruiesc acestei împăcări și prietenii; îngăduie-mi să mă întorc în țara mea, s-o conduc spre folosul norodului și al luminății tale”.

Gucerit de puterea și adevărul vorbelor lui vodă Rareș, Soliman sultan a simțit că i se înmoaie inima și-i dă dreptate, în sinea lui. Dar, deodată, și-a amintit că a jurat să-l calce în copitele armăsarului. „Îmi pare rău, dar trebuie să-mi țin jurămîntul”, a zis el, cu

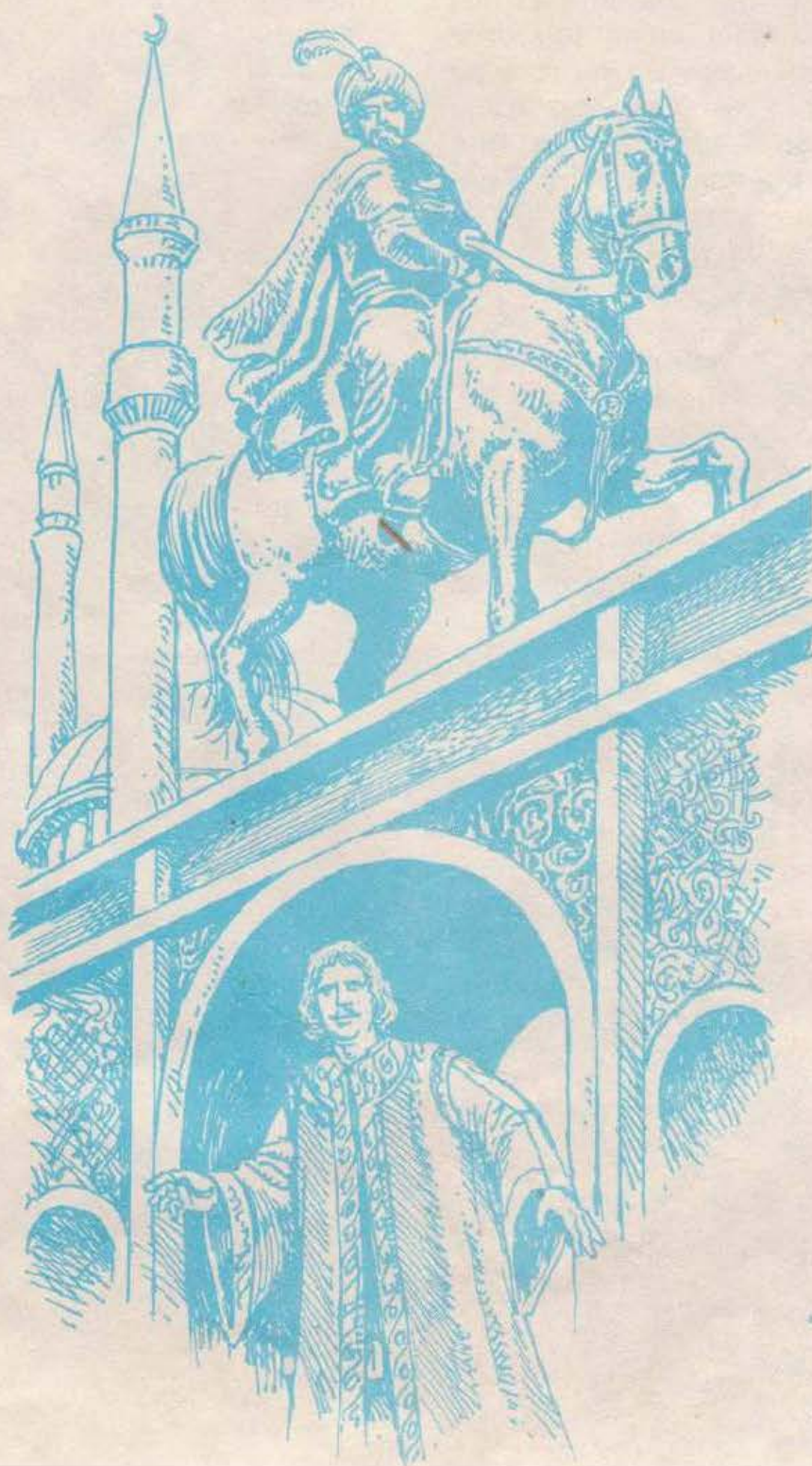

oarecare părere de rău. „Îl ții, măria ta“, l-a încredințat Petru Rareș. „Dar cum crezi că mai scapi cu viață de sub copitele armăsarului meu?“ a întrebat sultanul, cu îndurare. „Scap, mărite, dacă faci cum te povățuiesc eu!“. „Cum?“ „Eu intru sub podul cel de marmură din curtea palatului; măria ta încaleci armăsarul cel focos cu care mergi la războaie și treci, în trap și-n galop, de șapte ori încolo și-ncoace, pe pod. Eu aud copitele calului deasupra mea și-mi tem zilele. Așa se cheamă că măria ta împlinești jurământul, iar eu nu pier strivit în copite de armăsar împărătesc: mă apără podul“.

Tare s-a minunat sultanul de istețimea voievodului român. S-a bucurat, a râs, a încălecat armăsarul și a trecut de șapte ori, în galop, pe podul sub care intrase Rareș.

Apoi, descălecînd, i-a zis: „Ești teafăr și slobod. Du-te la Suceava și stăpînește țara cu înțelepciune; iar mie prieten să-mi fii“.

Astfel, spre marea uimire a trădătorilor, Petru Rareș a venit iar domnitor în Moldova. Aici a săvîrșit multe lucruri bune și de laudă. Ca și părintele său, Ștefan cel Mare, a înălțat zidiri frumoase care se păstrează pînă în ziua de azi.

...oate n-aș fi povestit nimic despre Ion vodă, dacă Andrei, prietenul Oanei și al Dorinei, nu m-ar fi întrebat:

— Bunicule, toți voievozii noștri au fost oameni voinici și viteji?

— Nu, Andrei, am răspuns eu. Cei mai mulți, la înfățișare, au arătat ca noi toți, doar poate mintea le era mai ageră. Unii însă au fost și foarte voinici. De pildă Ion vodă, domn în Moldova. Se spune că avea atita putere, încît frîgea potcoava în mîini. Pentru că a pedepsit cu moartea cîțiva boieri trădători, unii i-au zis Ion vodă cel Cumplit. Dar istoria îl laudă și-i zice Viteaz, pentru că a încercat, încă o dată, să scape țara de sub stăpînirea sultanului. Cu puțini oșteni, dar îndrăzneți ca și dînsul, a cucerit două victorii împotriva unor armate turcești, trimise de sultan în Moldova, să-l răpună și să-l alunge de la cîrma țării.

În bătălia de la Jiliște, un oștean a spus: „Ne batem cu dușmanii fără cîrtire, măriu ta, dar am vrea să știm cît sînt de mulți”. „Îi vom număra în luptă!” i-a răspuns voievodul.

În toiul bătăliei, unul din cele cinci tunuri din oștirea lui era gata să cadă în mîinile dușmanilor. Tunul era așa de greu, că nici zece oșteni nu-l puteau urni din loc. Dar încă sa-l mai urce la deal, acolo unde era poruncă. Văzînd așa, Ion vodă a înșfăcat funiile ce legau tunul și l-a tîrît, singur, pînă sus, pe un deal, unde tunarii l-au și așezat în bătăie, au tras bombă după bombă și au făcut mare prăpăd în rîndurile dușmanilor.

În altă bătălie armata turcească, foarte numeroasă, a înconjurat cu totul oastea lui Ion vodă. Văzînd așa, românii au săpat șanțuri și s-au apărat în ele multe zile, nimicînd numeroși dușmani. Dar, fiind vară și secetă mare, n-au mai avut nici hrană nici apă. Și dacă de foame mai puteau răbda, setea îi istovea. Ajunseseră așa că întindeau cămășile noaptea pe pămînt să le umezească roua, iar dimineța o sorbeau cu buzele arse de sete.

Cînd a înțeles că nu mai este nici o scăpare, Ion vodă s-a predat. A cerut doar ca el să fie dus în fața sultanului, iar vitejii lui oșteni să fie lăsați slobozi să meargă fiecare la casa lui. Dorînd să încheie cît mai repede o bătălie care-i secera și lui mulți ieniceri, pașa turc a jurat că va face așa cum a cerut voievodul român. Dar cînd l-au văzut cît de mîndru și voinic arăta, turcii s-au cam înfiorat de frică, iar pașa și-a călcat jurămîntul. A făcut anume semn unor slujitori, care l-au prins și i-au legat mîinile și picioarele de cozile a patru cămile. Lovite cu biciul, aceste animale puternice au tras în patru direcții, sfîșiindu-l pe Ion vodă, de viu, în patru bucăți. Nu se putea închipui o pedeapsă mai cumplită și mai nedreaptă.

Pentru că a luptat, îndrăzneț, cu un dușman care asuprea țara, și nu s-a temut nici de moarte, istoria îi spune Ion vodă cel Viteaz și-l cinstește ca pe unul din cei mai străluciți eroi ai poporului nostru.

Valentin Tănase 1914

Scurtă lămurire.....	3	Prizonierii din Castelul de la Hune-	
Despre niște nume frumoase din pa-		doara.....	42
tria noastră dragă.....	5	Dreptatea lui Vlad vodă Țepeș	44
„Hora de la Frumușica“	6	O noapte de pomină	47
Străbunul străbunilor — Burebista.....	8	Povestea despre întemeierea Bucu-	
Decebal, eroul dacilor	10	reștiului.....	50
Cum l-a înfrânt Traian pe Decebal.....	12	Ștefan cel Mare, biruitor în lupta de la	
Povestea preafrumoasei Dochia.....	14	Vaslui.....	52
Un prieten al dacilor: Apollodor din		Movila lui Șoiman a lui Burcel	57
Damasc.....	16	Povestea mătușii Floarea din Vrancea	59
Viteazul Gelu Românul.....	18	Brașovenii și Ștefan cel Mare	63
Menușor cel Înțelept.....	20	Bătălia din Codrii Cosminului.....	65
Basarab voievod, eroul de la Posada	22	Pavel Cneazul cel Uriș	69
Dragoș, cel mîndru ca soarele.....	24	Un voievod cărturar, ctitor la Curtea	
O poveste cu un stup de albine.....	26	de Argeș.....	71
Condeiele lui Vodă	28	Pîrvu, căpitanul lui Radu vodă de la	
La Rovine, în cîmpii.....	30	Afumați.....	73
Ileana Cosînzeana din Țara Hațegului	35	Împăcarea dintre Petru Rareș și sulta-	
Condrea și tătarul	37	nul Soliman cel Măreț	75
De ce s-a numit Corvin?	40	Curajul și puterea lui Ion vodă.....	77

Nr. colilor de tipar : 10
Bun de tipar : 11.03.1982

Com. nr. 10 537/7 111
Combinatul poligrafic
„CASA ȘINTEI“
București — R.S.R.

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

<http://cartilecopilarieiimele.wordpress.com>

